

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียน
วิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ โดย
คัดลอกคำหรือข้อความตอนที่แสดงถึง เรื่อง "สันติภาพ" และนำเสนอผลการวิจัยในตาราง
ประกอบความเรียงดังนี้

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์
เล่ม 1

หนังสือเรียนวิชาภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1 ประกอบด้วยงานประพันธ์
ประเภทต่าง ๆ ทั้งร้อยแก้ว และร้อยกรอง ซึ่งมีจำนวนเนื้อเรื่องทั้งหมด 17 เรื่อง ได้แก่

ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร	ผู้แต่งคือ	หม่อมเจ้าหญิงพูนพิศมัย ดิศกุล
ลัตวาภิธาน	ผู้แต่งคือ	พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์ยางกูร)
นิด ๆ หน้อย ๆ	ผู้แต่งคือ	ดอกไม้สด
พระร่วงสวรรคโลก	ผู้แต่งคือ	พระยาโกมารกุลมนตรี
พระยาไชยบูรณ์	ผู้แต่งคือ	คุณหญิงศรีนาถ สุริยะ
นिरาคลัตหีบ	ผู้แต่งคือ	พลเรือโทจวบ หงสกุล
ไขภาษา	ผู้แต่งคือ	อ.น.ก.
รามเกียรติ์	ผู้แต่งคือ	พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ผู้ชนะสิบทิศ	ผู้แต่งคือ	ยาขอบ
คุณค่าพฤษชาติ	ผู้แต่งคือ	เกหลง พาณิช
แม่ศรีเรือน	ผู้แต่งคือ	ทินยวาณี สนิทวงศ์
เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว	ผู้แต่งคือ	หยก บุรพา
นิทานสุภาพนิต	ผู้แต่งคือ	สุชีโว ภิกขุ

บทร้อยกรอง

วอนขอ	ผู้แต่งคือ	กุลทรัพย์	รุ่งฤดี
รอจันทร์แจ่มแสง	ผู้แต่งคือ	กุลทรัพย์	รุ่งฤดี
กวีกับจันทร์เจ้า	ผู้แต่งคือ	กุลทรัพย์	รุ่งฤดี
รุ่งอรุณแห่งหัวใจ	ผู้แต่งคือ	จินตนา	ปิ่นเฉลียว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากหนังสือเรียนทักษะสัมพันธ์เล่ม 1 ปรากฏผล ดังนี้

1. มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ หมายถึง การมีอัตมโนทัศน์ในการสร้างสันติภาพ ได้แก่

1.1 การนับถือตนเอง ความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจและความเป็นตัวของ ตัวเอง ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

"เราภาคภูมิใจเสียจริง ๆ ว่า จับได้แล้วว่า ทำไมเรอมันไปเองได้ กลับออกมาคุยโขมงจนเจ้าของร้านต้องมากระซิบว่า อย่าเอะอะไป"

(ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร หน้า 6)

"เขยยืนอยู่บนบัลลังก์อย่างสง่าภาคภูมิใจ เปล่งสุรเสียงดัง แสดงว่ามีนิสัยหัวหาญ"

(นิต ๆ หน้อย ๆ หน้า 19)

1.2 การควบคุมรักษาจิตใจให้สงบ ความถี่ที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้

"ด้วยอำนาจกล่าวถ้วนล้วนเสัจจา ความประหม่าพราวนั้นก็พลันหาย"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 41)

"บัดนั้น
เห็นลิ่งน้อยขึ้นจากลาคร
จึงคิดว่าวานนี้

คำแหงหนุมาชชาญสมร
อ้วงอวดฤทธิรอนอหังการ
เหตุใดมิหางเป็นมัจฉา

รูปทรงองอาจประหลาดตา
จึงร้องว่าเหวยอายลิงเล็ก
มึงอย่าขวางหน้ากูไว้

ถ้อยคำหยาบเข้าทะนงใจ
จะเจียมตัวว่าเด็กก็หาไม่
ถอยไปให้พ้นอายสาธารณ์ ๔
(รามเกียรติ์ หน้า 102)

"บรรดาทหารตองอู ถึงหากจะเห็นเพลิงลูกกลมติดค่ายก็มีได้เสียน้ำใจ ติดตาม
พระเจ้าตะเบงชเวตตี้ กระชั้นชิดพระองค์ไปทั้งที่พวกตัวเนิ่งต้นเมืออาวสุมิได้ครบมือ"
(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 135)

1.3 ความไม่เห็นแก่ตัว ความถึที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

"รัตนกันยาราชินี
อันแม่นั้นไม่ออกจากลูกไกล
สัตว์โลกทุกชนิดที่คิดถุก
ที่ให้ไปนั้นชื่อว่าไม่รัก

อัญชลีกรพร้องสนองไข
แต่ทรงชยคิดนี้ดียิ่งนัก
พอเลี้ยงลูกแข็งใหญ่แล้วไม่กัก
แต่เพื่อจักให้ลูกปลุกสร้างตน"
(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 42)

"กิจการต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าใหญ่มากนักเกินกว่ากำลังก็จ้างลูกจ้างช่วย
ครราวสงกรานต์ค้าขายตีมีกำไร ก็ตกรางวัลเงินสดหรือทองหยองให้ลูกจ้าง เหลือจึงเก็บสะสมไว้"
(แม่ศรีเรือน หน้า 153)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4 การเคารพในเกียรติและสิทธิของผู้อื่น ความถึที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

"เสด็จขึ้นเรียกพระมเหสี
ลูกนาคนี้ยอดหญิงอย่างขิงขัง

แจ้งคดีตามเรื่องแต่เบื้องหลัง
จงเลี้ยงดั่งกุมารเป็นว่านเครือ"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 41)

"ปะขันห่วนผู้รับคำแล้วก้มลงกราบรานอง ต่อหน้านายทหารทั้งปวง"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 131)

1.5 การรู้จักและเคารพตนเอง ความถี่ที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้

"รานองก็ว่าการนี้ใช้จะสำเร็จเพราะข้าพเจ้าคนเดียว กำลังพี่น้องทั้งหลาย
ร่วมกันดอกจึงทำให้คิดการสิ่งใดก็เบาใจ"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 131)

"แต่ทุกครั้งที่ฉันหยิบกางเกงเก่า ๆ กั้นปะที่ใส่ทำงานตัวนี้ขึ้นมาสวมกับตัวเพื่อ
เตรียมออกไปทำงาน ฉันเกิดความสุข ความอบอุ่นใจอย่างประหลาดล้ำ ความเก่าแก่
ยับเยินของมันบอกถึงภาระที่มันรับใช้ฉันในการทำมาหากิน ถ้าเกียรติยศของคนเราอยู่
ที่การทำงานสุจริต กางเกงตัวนี้ควรถูกเรียกว่า กางเกงเกียรติยศ"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 159)

"ฉันรออยู่จนป้าสมศรีลงมือกินก่อนแล้วฉันจึงพักงาน เดินไปนั่งกินที่แคร่ไม้เตี้ย ๆ
หน้าห้องแก ขณะที่ฉันกำลังใช้ช้อนลั้งกะสีบีบก่อนข้าวสวยในจานให้เคล้าผสมกับกวยเตี่ยวอยู่นั้น
ฉันเห็นลูกจ้างร้านกวยเตี่ยวยกถาดเข้าไปส่งในห้องให้พี่วันเพ็ญสองชาม กวยเตี่ยวแห้งชามหนึ่ง
อีกชามหนึ่งเป็นพะหมี่น้ำ กลิ่นหอมของมันลอยมาแตะจมูกย้วยน้ำลายให้ลือขึ้นมา .. แล้วฉันก็
ก้มหน้าก้มตากินข้าวที่ผสมกับกวยเตี่ยวครึ่งชามที่ป้าสมศรีอุตสาหะหมีแก่ใจแบ่งให้ฉัน"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 162)

1.6 การมีความรับผิดชอบ ความถี่ที่พบ 5 ครั้ง ดังนี้

"บัดนั้น

สวมสวดกอดลูกเข้าไว้

รับขวัญจุมพิตแล้วพิศนัศตร์

ซึ่งเจ้าต่ออยู่ทูลบิดานี้

คำแหงหนุมานทหารใหญ่

ลูบไล้ไปทั่วทั้งอินทรี

ดวงจักษุห่อเฉลิมศรี

เพราะมิได้รู้จักกัน

ถ้อยที่ถ้อยรักษาตัว
อันซึ่งผิดพลั้งทั้งนั้น

ด้วยกลัวชีวาจะอาลัย
ไม่ถือโทษทัณฑ์แก่ลูกรัก
(รามเกียรติ์ หน้า 106)

"พระเจ้าตะเบงชเวตี้ ทชยานพระทัยเป็นที่ลุด เรียกเอามาทรงได้แล้วก็ตรัสแก่
เนงบาลีอ่องว่า ครั้นนี้เราออกศึกประมาทนัก ชาวแปรประสงค์แต่ตัวเราเป็นใหญ่ ส่วนผู้อื่นนั้น
พอประมาดดอก ถ้าหากเห็นเราเข้าที่ค้ำขันท่าแรงทั้งเราเอาตัวรอดไปเถิด อย่าพลอยเอาชีวิต
มาทิ้งเพราะความรู้การไม่ทั่วถึงของเราเลย"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 134)

"แม่บ้านที่ทำการค้าขายหรือรับจ้างต่าง ๆ เหล่านี้ เลี้ยงลูกไปด้วย ไม่ได้ปล่อยทิ้ง
ไว้ บ้างช่องก็ดูแลควบคุมไปด้วยในตัว เพราะการประกอบอาชีพอยู่กับบ้านไม่ต้องทิ้งบ้านช่องไป
จึงทำให้มีเวลาอบรมลูกและดูแลสามีได้เต็มที่"

(แม่ศรีเรือน หน้า 152)

"ส่วนพระยาไชยบูรณ์ผู้ถูกคุมขังอยู่ก็ถูกขู่เข็ญอย่างหนัก พกาทมองบังคับให้พระยา
ไชยบูรณ์ เรียกประชุมข้าราชการและประชาชน เพื่อทำพิธีมอบอำนาจให้พกาทมองปกครอง
เมืองแพร่ แต่พระยาไชยบูรณ์ปฏิเสธ การที่ข้าหลวงผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาบ้านเมืองและรับผิดชอบ
ทุกข์ลุ่มของราษฎรจะมีความขลาดกลัวตายจนถึงยอมยกบ้านเมืองให้แก่โจรนั้น ท่านยอมไม่ได้"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 59)

ครั้นลมพัดก็ตื่นฟื้นกาย
อัศจรรย์เป็นพันพันทวี
ฤว่าไมยราพชาณุฉกรรจ์
พระน้าอย่างหนึ่งนอนใจ

เรียกสุดครีพน้ำชายกระบี่ศรี
เมื่อกี่ข้าเคลิ้มหลับไป
มันลอบสะกดเข้ามาได้
จงไปดองค้พระจักราฯ

(รามเกียรติ์ หน้า 97)

เสียแรงตัวข้าเป็นทหาร
 เสียทีที่มีฤทธิไกร
 ให้ไตรโลกนั้นล่วงตดิน
 เสียชาติสุริยวงศ์พานร

จะรักษาทมาลย์ก็ไม่ได้
 มาขายใต้เบื้องบาทพระสีกร
 ประมาทหมิ่นพระองค์ทรงคร
 ไครห่อนจะนับว่าดี

(รามเกียรติ์ หน้า 111-112)

พ่อจะอยู่ซ้าก็ไม่ได้
 ลังหารไมยราพขุนยักษ
 ตัวเจ้าค้อยอยู่เป็นสุขก่อน

จะรีบไปตามองค์พระทรงจักร
 ซึงมันไปลักพระองค์มา
 อย่าอวารถ์เดรั้โทมนสา

(รามเกียรติ์ หน้า 106)

ปะขันห่วนฎีเป็นคนรักราชการ ออกจากที่เส้ามิได้นอใจ ตรงไปหารานอง เป็น
 การร่อน

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 130)

"ในห้องแถวคับแคบของเรานี้มีเพียงก๊งกับฉั่นสองคนเท่านั้น เราต่างมีภาระหน้าที่
 ด้วยกันทั้งคู่หลังจากกินข้าวเช้าแล้ว ก๊งจะคร่ำเคร่งอยู่กับการทำมาหากินไปจนกระทั่งเย็น
 ฉั่นฉั่นจึงต้องแบ่งเบากิจเบ็ดเตล็ดมาเป็นหน้าที่ เพื่อก๊งจะได้มีเวลาทำงานหาเงินได้เต็มที่"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 159)

1.7 การรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา ความถึ
 ที่พบ 7 ครั้ง ดังนี้

"ครบเจ็ดวันนางอุทัยใจหายวับ
ให้อัดอันตันจิตคิดข้อความ
นางกันแสงชบหน้ากับบ่าผัว
เจ็ดวันให้บริบรัดนิ้วด้วง

จะไม่กลับก็เกรงรู้สึกขาม
ใจนงรามแทบขาดพินาศฝัง
ใจริกริ้วเล่าบัญญัติคำสั่ง
ซึ่งอยู่ยังภพใต้ในบาดาล"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 36)

"ยังไง ไม่มีใครทายเป็นหรือ ?" คุณป้าถาม ลอยโอกาสที่เด็ก ๆ กำลังดูหน้ากันนั่งอยู่
นั้น จุดหูหรือหู "พ่อใหญ่ ว่ายังไง ?"

"พ่อใหญ่หนึ่งอยู่ครู่หนึ่งแล้วตอบว่า "ถ้าผมเป็นเทพธิดา ผมจะเลือกวิทยาศาสตร์นี้
แหละเป็นนายของผม เธอเก่งออกยังงั้น แต่ถ้าให้ผมทายเป็น ผมทายเป็นเธอไม่ได้เป็น"

(นิด ๆ หน่อย ๆ หน้า 20)

"บัดนั้น
แสนวิโยคโคกเค้าร้าโคก
จึงน้อมเศียรถวายอภิวาทน์
อันว่าสมเด็จพะจักรี
จงระงับดับความทุกข์ร้อน
ขอให้หุมนานชาญนครจรจ
อันอายไมยราพอลุรา
พระเกียรติสมเด็จพะอวตาร

พระยาภิเษกยักษษา
อลุราค้อยได้ลมประติ
ทูลพระนุชเนาเรื่องศรี
ไช้ที่จะม้วยชีวัน
อย่าอวรณ์วิโยคกันแสงคัลย์
ตามพระทรงธรรมไปบาดาล
ก็จะม้วยชีวาสังขาร
จะแผ้วพานไปทั่วชาติรี"

(รามเกียรติ์ หน้า 98-99)

"บัดนั้น
ฟังพิราควนนางมาร
จึงว่าเพียงนี้ไม่ยากนัก
จะแปลงเป็นโยบัวติดสไบ
แม้ว่าซึ่งหนักจะหักลง

วายุบุตรผู้ปรีชาหาญ
บอกขานจะแจ้งไม่แคลงใจ
ตัวข้าพพอจักคิดได้
เข้าไปมิให้สงกา
จงเอาสำนวนนี้ว่า

ข้ามิได้พาผู้ใด
จงดูเอาเถิดนะขุนมาร

มาในพาราราชาฐาน
อย่าแสรังมาพาลพาทีฯ"
(รามเกียรติ์ หน้า 109)

"เมื่อนั้น
สิ้นสุดอาวุธโรมรัน
วานรตนนี้สามารถ
ยิ่งกว่าเทวัญในชั้นฟ้า
จำเป็นจะคิดอุบายกล
ถึงมาตรมันจะกลับตี
ด้วยดวงจิตไม่อยู่กับกาย
คิดแล้วจึงร้องว่าไป
ตัวเราทั้งสองประลองยุทธ์
ถ้อยที่ไม่แพ้ฤทธา
ให้เป็นธรรมยุทธ์สุจริต
จะเอาतालสามตันมาพัน
ผลัดกันตีตนละสามที
ให้ปรากฏไว้ในไตรताल

ไมยราพฤทธิแรงแข็งขัน
กุมภันท์ถวิลจินดา
ฤทธิรงค์อ่องอาจแก้วกล้า
นักลิกธิ์วิทยานาคี
ด้วยแยบยลลวงฆ่ากระบี่ศรี
กุนนี้ไม่ครั้นคร้ามใจ
อันที่จะตายนั้นหาไม่
เหวยไอ้ลิงไพรนาลา
ลัประยุทธ์ขับเคี่ยวกันหนักหนา
มาตั้งสังจาสัญญากัน
ต่างตนอย่าคิดผิดฝัน
ตะบิดพันให้ เป็นกระบองताल
ใครตีก็ไม่ม้วยสังขาร
ตัวท่านจะเห็นประการใดฯ"
(รามเกียรติ์ หน้า 115)

นายประตูกกล่าวว่า "ถ้าท่านจะเข้าไปก็จงให้อะไรแก่ข้าพเจ้าเป็นค่าธรรมเนียมก่อน มิฉะนั้นจะเข้าไปไม่ได้"

กวีได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่า "ในขณะนี้ แม้เบี้ยหยอสลักอันหนึ่งข้าพเจ้าก็ไม่มี แต่เอาเถิด ถ้าข้าพเจ้าได้รางวัลอะไรจากพระเจ้าแผ่นดินแล้ว จักแบ่งรางวัลนั้นให้ครึ่งหนึ่ง"

(นิทานสุภานิต หน้า 170)

"แต่ขีดด้วยทนต์รพณ์จะยับยั้ง
 เกิดร้อนใจไรท์รพณ์กลับอาทร
 ต้องเปลี่ยนแผนแล่นไปลัดทียบ
 รับแต่ลมชมของเก่าของเราไป
 ถ้าจะเก่าก็ไม่แก่พอแลเล่น
 หากแต่องค์ทรงชดบิณีนี"

พอลมแก้ร้อนกายระบายถอน
 จะยิ่งย้อนร้อนเร่าเหมือนเข้าไฟ
 พอจะบิบรายจ่ายคลายลงได้
 ดูสาวใหญ่ลูกสามยังงามดี
 มองไกลไกลใครก็เห็นเป็นสาวศรี
 คงจะดีกว่าสาวคราวขาดแคลน"

(นิราศลัดทียบ หน้า 65)

1.8 ความสามารถในการยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ความถี่
 ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"แลทหารชาวเมืองก็ตามกันเข้าตัดต้อนกันพลตองออกไวให้ห่าง พระเจ้า
 ตะเบงชะเวตี้ กษัตริย์ตองอยู่กับนายกองทั้งสอง ก็ตกอยู่หว่างกลางที่ล้อม สอนินยาหลานหลวง
 เห็นการร่วมงานเข้ามาถึงเพียงนี้ ก็หมายมั่นปั้นมือเข้ามาจะเอาความชอบกับราชการเมืองแปร
 ไว้ จึงโผนออกมาข้างหน้าข้างพระเจ้านระบตีตรงเบื้องหน้าพระเจ้าตะเบงชะเวตี้ แล้วจึงว่า
 มังตราทำการมิได้สำนึกถึงเงาหัวตน จงก้มหน้ารับกรรมของตนแต่โดยดีเถิด เเนงบาเห็นนาย
 ทหารแปรนายหนึ่ง แผลมออกมาหน้าทหารทั้งปวงจะทำร้ายพระเจ้าอยู่หัวตนและนั้น ก็หมุ่จะ
 เข้ามารับ ขณะนั้นพอดีเพลิงลามมาถึงค่ายหลวงวูขึ้น แสงไฟตองหน้าสอนินยาเห็นถนัด พระเจ้า
 ตะเบงชะเวตี้ก็จำได้ จึงร้องห้ามนายกองเดินเท้าว่า เเนงบาทำนจงละคนถึงที่ตายผู้นี้ไว้ให้
 ข้าพเจ้าประหารเถิด ท่านจงกันไว้ออย่าให้คนอื่นเข้ามาขัดขวางเรา"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 135)

1.9 ความอดทน ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

"พกาหม่องเป็นผู้มีสันดานเหี้ยมโหดตามวิสัยโจร ลั้งให้ลูกน้องเอาดาบมาเชือดเนื้อ
 พระยาไชยบูรณ์ เพื่อให้ท่านได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจนทนไม่ไหว จะได้ร้องขอชีวิตและ
 ยอมทำตาม แต่พระยาไชยบูรณ์ก็ยังปฏิเสธ ด้วยถือว่าเกียรติยศและหน้าที่มีค่าสูงกว่าชีวิต"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 59)

"พระเจ้าตะเบงชเวตี้ ได้ยื่นกล่าวถึงทหารตองอูล้มตายฉะนั้น แทนที่จะเสียชีวิต เหมือนดังสอพิณยาคะเน กลับเดือดดาลแลเพิ่มแรงขึ้นด้วยความโทสะ ขบฟันตะลุมนอนเอา สอพิณยาหลานหลวงกรุงแปรอ่อนเชิงกว่าผะเอนไปจะตกจากหลังม้า กษัตริย์หนุ่มได้ก็ก็จ้วงแทง พลาดจากเบื้องอกไปตองโดนขาถากไปเป็นแผลยาว สอพิณยาถูกอาวุธเลยพาใจเสียหล่นลงจาก ม้า รานองผู้เฒ่าเข้มนจับนัยน์ตายอยู่แล้ว พอดีพระเจ้าตะเบงชเวตี้จะโถมแทงซ้ำ รานองก็ พุ่งหอกขัดประจាំมือไป พระเจ้าตองอูจวนตัวหลบมิตัน จึงยกมือขึ้นรับ ก็ต้องปลายหอกเป็นแผล ฉกรรจ์ที่โคนแขนขวา กษัตริย์หนุ่มเปลี่ยนทวนมาถือทางมือซ้าย"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 135-136)

1.10 ปฏิบัติตนได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ความดีที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"แต่ไม่ว่าเป็นวันไหนก็ตาม กังจะต้องตื่นตั้งแต่ย่ำรุ่งประมาณตีห้าครึ่ง เมื่อออกจาก มุ้งไปล้างหน้า บ้วนปากที่หลังห้องแถว แล้วก็เข้ามาจุดตะเกียงลาน ตั้งน้ำร้อนเพื่อชงน้ำชาดื่ม พลังขลิบแต่งหมวดเคราะห์ขาวเหลือบเงินอยู่ข้าง ๆ ตะเกียงลาน"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 158)

1.11 มีความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก ไม่มีปรากฏ

1.12 การมองโลกในแง่ดี ไม่มีปรากฏ

1.13 การรู้จักควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องของตน ไม่มีปรากฏ

2. มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน หมายถึง การมี มโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นเพื่อนมนุษย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ ได้แก่

2.1 ความเมตตากรุณา ความดีที่พบ 6 ครั้ง ดังนี้

"ความอารีแล้วว่า เธอมีความลับอันหนึ่งที่ช่วยให้เธอทำความสุขให้กับมนุษย์ได้เสมอ ความลับนั้นอยู่ที่ไม้กายสิทธิ์อันเล็กของเธอ เธอช่วยอดทนมนุษย์ที่มีใจกว้าง ชอบเพื่อนแท้ ชอบ ช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับความสุข ถึงจะต้องเสียสละความสุขของตนเองก็ยอม เมื่อได้ช่วยแล้ว ผู้ช่วยกับผู้ที่ได้รับการช่วยก็ตรงเข้ากอดกันหัวเราะกัน แล้วทั้งสองก็มีความสุขเท่ากัน"

(นิด ๆ หน่อย ๆ หน้า 20)

"นายพรานยิ้มแล้วแกลงแจ่งยวบ
 ตูปะที่ถ้ำกว้างในกลางไพร
 หยิบแหวนผ้าค่ามากออกจากข้อม
 เห็นจะเป็นลูกท้าวเจ้าแผ่นดิน
 เมียนายพรานฟังว่าน้ำตาตก
 ผิวพ่อเรื่องเหลือเรื่องเรือเนื้อละมุน
 พรานผิวเมียผู้ขยันช่วยกันเลี้ยง
 เมียเซยชมจวบหัวผิวจวบพักตร์"

นี่ลูกคนดอกหนาย่าสงสัย
 นอนร้องไห้จ้าจ่าน้ำตาริน
 ชี้แจงความที่คิดในจิตสิ้น
 เลียงไว้ถึเรเราเถิดคงเกิดคุณ
 รับทวารกอดไว้ให้อบอุ่น
 ลูกท้าวขุนวาสนาอาภักษ
 ประคองเคียงอ้อมชูเอ็นดูหนัก
 ทั้งสองรักพันผูกเหมือนลูกตน"
 (พระร่วงสวรรคโลก หน้า 38-39)

"แต่บุญกนิหารของมั่งตราจะได้เป็นใหญ่ในนุกามประเทศ จึงดลพระทัยพระเจ้าแปร
 ให้บังเกิดเอ็นดูนิยมนในความรักที่เขาว์ชันษาแต่ทำกรรมมิได้ย่อท้อ จึงออกโอรสประกาศว่า ทหารทั้ง
 ปวงจงจับเป็นมาให้ได้อย่างทำอันตรายมั่งตราให้ถึงชีวิต และใครทำการสำเร็จมาเราจะให้
 รางวัลถึงขนาด"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 135)

"ส่วนพระราชธิดานั้นได้ข่าวเข้าก็ไม่สบายใจ ถึงหากตองอูจะเป็นแผ่นดินศัตรู แต่
 หากเป็นน้ำเนื้อเกี่ยวพันมาทางจะเด็ดก็พลอยหวาดหวั่นใจ เมื่อรู้ข่าวกองทัพตองอูจะถึงแก่กาล
 พิณาดังนี้ ทูลถามพระราชบิดาว่า อุบายอันสิ้นแล้วหรือสมเด็จจพระราชบิดา จึงคิดเฝ้าคั้นทั้งเป็น
 อันมีจำนวนมิรู้ก็หมิ่นนั้น วิตกว่าตายแล้วเกิดสักร้อยชาติ ก็จะทำบุญได้กุศลไม่คุ้มกับที่ประหัต-
 ประหารคน"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 133)

"มเหสีงามสรรพสดับสาร
 ผิวพ่องามผุดผ่องดั่งทองเจือ
 กรรมหม่อมฉันทำไว้ไรลูกเต้า
 มิใช่ลูกหม่อมฉันก็มันใจ"

ชมกุมารจวบพักตร์น่ารักเหลือ
 นุ่มน้อมเนื้อเหมือนองค์พระทรงชัย
 จะรับเจ้าด้วยจิตนิคมัย
 จะรักใคร่เหมือนบุตรในอุทร"

จะจัดพระแม่แลพระนม
ขอพระปิ่นประชาอย่าอวรณ์

ให้ผมผดุงบำรุงสอน
จะเลี้ยงหล่อนแก่กายหมายพึ่งพา"
(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 42)

"อันกรุงลัชนาลัยสมัยนั้น
เพราะพระผู้ครองรัฐปฐวี

เรียกสวรรคของไทยได้เต็มที
ทรงปราณีไพร่ฟ้าประชากร"
(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 44)

2.2 ความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"เด็ก ๆ ในบ้านที่ไม่ใช่ลูกหลานขยับล้อมใกล้เข้ามาทุกที จนห่างเหลือเพียงดอกเดียว
เท่านั้น คุณปู่มองตรวจดูหน้าหลานทีละคน อาศัยแสงจันทร์ที่กำลังส่องสว่างเต็มที่ ส่องให้เห็น
ดวงตาแจ้วแหวของเด็กเหล่านั้นเต็มไปด้วยความทิ้ง"

(นิด ๆ หน้อย ๆ หน้า 19)

2.3 ความเห็นอกเห็นใจกัน ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"ประเดี๋ยวก่อนนี้ อูะ จะไม่ให้หยุดพักบ้างหรือยังไง แสบคอกออกจะตายไปแล้ว"
พ่อกกลางกับจ้านงวิ่งแข่งกันเข้าห้อง จ้านงแย่งถ้วยได้ก่อนก็รินน้ำมาให้คุณปู่ หมิ่นผลาญ
จิบน้ำชาสองจิบแล้วจึงเล่าต่อไป

(นิด ๆ หน้อย ๆ หน้า 21)

2.4 ความเกรงใจ ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

พอฉันรับคำแล้ว ป้าสมศรีหันไปพูดคุยกับกงครูหนึ่ง แล้วก็เดินจากไป
"ไปเถอะหยก วันนี้ไม่ต้องช่วยกงหรือก ..." กงเร่ง "อย่าให้เขาต้องรอนาน"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 159)

2.5 ความกตัญญู ความดีที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

"ส่วนโรงเรียน "อัสสัมชัญ" ฉันอยู่ลึก ในใจนึกอยากจะไปให้ถึงที่
 เยี่ยมครูบาอาจารย์ท่านเสียดิ
 บุญคุณครูอยู่ล้นท่วมทันเกล้า
 ที่ตัวเราได้ดีมีหลักมั่น
 ครุฑนั้นเที่ยวเดี่ยวเชิญไม่เว้นวัน
 ประศาสน์สรรพวิชาสาธยาย
 ประเด็ยวติประเด็ยวเอ็ดให้เช็ดขาม
 เด็ยวอยู่ยามเย็นเฝ้ากลัวเลาหาย
 เห็นศิษย์ดีเรียนรู้ครูลบาย
 กอตรัดกายเขียนขอด้วยพอใจ"
 (นิราศลัดทิว หน้า 68)

"บัดนั้น
 ได้ฟังอัดอั้นตันใจ
 ข้อนั้นขัดสนเป็นพันคิด
 ด้วยพระยาไมพราพอสรี
 พระคุณตั้งคุณบิตุเรศ
 อันซึ่งจะบอกมรคา
 บิตาลงมาทางไหน
 จงเร่งพินิจพิศดู

มัจฉานผู้มีอัชฌาฉลย
 บังคมไหวแล้วตอบวาที
 พระบิดาจงโปรดเกศี
 ได้เลี้ยงลูกนี้จนใหญ่มา
 ซึ่งบังเกิดเกศเกศา
 ดั่งข้าไม่มีกตัญญู
 ทางนั้นจะไปยังมีอยู่
 ก็จรรู้ด้วยปรีชาชาญฯ

(รามเกียรติ์ หน้า 106-107)

ไหว้บิดาที่ได้ให้พืชเกิด
 ลูกพลาดพลังต่ำต่อคอยค้ำจุน
 ไหว้มารดาคุณหนักรักเอ็นดู
 ลูกเป็นทุกข์ทุกข์ด้วยช่วยระทม
 ข้าขอไหว้ปวงท่านอาจารย์ครู
 ได้ประลาทวิทยาสารพัน

ให้กำเนิดเลี้ยงบุตรรักอดทน
 เตือนกระตุนบากบั้นหมั่นอบรม
 เลี้ยงอุ้มชูเฝ้าถนอมกล่อมผดม
 เป็นทั้งพรหมมิตรแท้แต่ตั้งครรรภ์
 ทั้งที่อยู่และลับลวงดับขันธ
 เป็นทรัพย์อันติดตนจนบรรลัย

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 31)

เด็กซึ่งเอ็งพันผูกนั้นลูกกู
เพราะคุณเอ็งจึงปลอดรอดชีวิต

ที่อ้อมขุเลี้ยงมาข้าขอบจิต
กจะคิดคุณอยู่มีรูจาง
(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 41)

3. มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกันและการไว้วางใจกัน หมายถึง การมี
มโนทัศน์เกี่ยวกับการร่วมมือของคนในสังคม ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสันติภาพ ได้แก่

3.1 ความสามัคคี ความดีที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้

"อังกาบใหญ่ปลูกสร้างปราสาท 3 ครั้ง
ซึ่งเป็นราชประสงค์จำนงมั่น
ดวงไฟร่าดังคัมภีร์หมื่นพัน
สิ้นทั้งนั้นสมครสามัคคี"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 40)

"ลืออังกาบให้แล้วว่า ความตายมิได้กลัวดอก ข้าพเจ้ากลัวแต่จะมีได้ตายต่อหน้า
พระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น เนงหากว่า ชีวิตข้าพเจ้าเป็นของพระเจ้าอยู่หัว จะยอมห่างเบื้องยุคลบาท
นั้นอย่าหมายเลย แล้วเจ้าหนึ่งข้าสองก็รำอาวูส ออกรับทหารแปร"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 134)

คุณยายมีเพื่อนบ้านเขาค้าส่งถ่าน ลูกแต่ละคนหน้าตามอมแมม เพราะต้องช่วยตวงถ่าน
เวลาเรือถ่านมาเทียบพร้อม ๆ กันหลายลำ ลูกจ้างตวงไม่ทัน นายและลูก ๆ ก็ต้องลงมือช่วย
ตวงด้วย

(แม่ศรีเรือน หน้า 153)

3.2 การไว้วางใจกัน ความดีที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"ข้าหลวงเทศาภิบาล ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าของมณฑล ให้มีอำนาจตัดสินปัญหาบางเรื่องได้
โดยไม่ต้องรอดคำสั่งจากกรุงเทพฯ การหาคนดำรงตำแหน่งข้าหลวงเทศาภิบาล หรือผู้ช่วยนับว่า
เป็นการยาก เพราะต้องหาผู้มีความรอบรู้ดียิ่ง"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 57)

3.3 การเสียสละเพื่อส่วนรวม ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

"คุณหญิงเยือนเดินทางไปเมืองพิษณุ เพื่อขอความช่วยเหลือ และเพื่อโทรเลขแจ้งเหตุมายังกรุงเทพฯ ท่านได้แสดงความกล้าหาญสมควรได้รับการยกย่องเป็นอย่างยิ่ง คือ เดินทางแต่ในเวลากลางคืน ส่วนเวลากลางวันท่านจะซ่อนตัวนอนพัก เพราะกลัวว่าพวกเงี้ยวที่ติดตามมาจะแลเห็นและจับตัวไปอีก ต้องเดินทางด้วยเท้าบุกป่าในความมืดเต็มไปด้วยความยากลำบาก และเสี่ยงอันตรายจากโจรสู้ร้ายและสัตว์นานาชนิด ในที่สุดท่านก็เดินทางถึงเมืองพิษณุด้วยความปลอดภัย"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 59)

"เมื่อหม้อของเราเต็มแล้ว ก็เที่ยวกรอกหม้อของชาติไทยเราได้เป็นอเนก เช่น หม้อราชการ หม้อโรงพยาบาล หม้อพลศึกษา หม้อสภาภาษา หม้ออากาศยาน เป็นต้น หม้อเหล่านี้จะกรอกสักเท่าไร ก็ไม่มีใครรังเกียจ และไม่เสียหายไปไหน เพราะกรอกให้ไทยเรากินทั้งนั้น"

(ไชยภาษา หน้า 80)

3.4 ความรักชาติ ความถี่ที่พบ 5 ครั้ง ดังนี้

"เข้ามิตวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2445 พกหม่องนำเงี้ยวประมาณ 500 คนเข้าล้อมสถานีตำรวจเมืองแพร่เป็นการตัดกำลังก่อน เจ้าหน้าที่ตำรวจมีจำนวนน้อยและไม่ทันรู้ตัวจึงเสียเปรียบพวกเงี้ยว ซึ่งมีกำลังคนและอาวุธมากกว่า กระนั้นก็พยายามต่อสู้ แม้แต่ภรรยาของนายร้อยตำรวจตรีตาด ชื่อ นางแดงคำ ก็เข้าจួយปืนโล่ยิงพวกเงี้ยวอย่างไม่กลัวตาย จนเงี้ยวเข้ากลุ้มรุมเอาดาบฟันนางแดงคำและบุตรเลี้ยง ซึ่งเป็นหญิงสาวตายคาที่ทั้งสองคน ตำรวจที่โรงพักพ่ายแพ้เสียชีวิต"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 58)

"เมื่อกาหม่องพาพระยาไชยบูรณ์มาถึงตำบลอ่องกาด ใกล้จะถึงประตูเมืองแพร์ จึงถามพระยาไชยบูรณ์เป็นครั้งสุดท้ายว่า จะยอมยกเมืองให้หรือไม่ ถ้าไม่ยอมก็ต้องตายแน่ ๆ พระยาไชยบูรณ์ก็ปฏิเสธอีกเป็นครั้งสุดท้ายเช่นกัน เป็นเหตุให้กาหม่องโกรธมากถึงกับตัดคอพระยาไชยบูรณ์ขาดกระเด็นลงบนพื้นดินทันที"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 59)

"บรรดานายทหารทั้งนั้นก็สนองค้ำารานองว่า มหาอุปราชท่านอย่างกังวลว่าประดาพวกข้าพเจ้าจะทำการไม่เต็มฝีมือเลย ตองอยู่เป็นข้าศึกยกมาย้ายถึงเพียงนี้หรือจะมีแก้ใจดูตาย แม้ทำการอ่อนแอแล้ว อย่าว่าแต่ตัวผู้เดียวยอมให้ท่านลงอาญา เอาทั้งโคตรก็ยอมให้ได้"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 131)

"ตะละแมไม่อาจต่อคำด้วยพระเจ้าแปร นั่งกรวนกรวยอยู่ ครั้นจะลอบเอาเนื้อความตื่นลึกไปแจ้งนาคะตะเซโบ ก็อดสูเหมือนรักเมืองซุ่ยกว่าเมืองตน พระราชธิดาหักใจเสีย ยึดเอาคำพระราชบิดามั่นไว้ นึกเสียวว่าเป็นกรรมแต่ชาติปางก่อน พวกตองอุเคยล้างพวกแปรไว้ ชาตินี้ผลนั้นจึงมาตามทัน"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 133)

คุณค่าหลายหลาก
ฟังสงวนรักษา
จงช่วยป้องกัน

เมืองไทยไม้มาก
ควรคิดสร้างสรรค
อย่าเที่ยวฟาดฟัน
ต้นไม้ปลอดภัย

(คุณค่าพฤษชาติ หน้า 147)

3.5 การช่วยเหลือไกล่เกลี่ยคู่กรณีให้ยุติความขัดแย้ง ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"ถ้ายังงั้น ยายกะตาทำนาบนโคกเอาใหม่ละ?"

"ไม่เอาค่ะ ไม่เอา"

"เอาเถอะครับ ผมอยากให้โพกหัวรำจัญญ" หนุบรเรจิดเอ่ยขึ้น

"ไม่เอานะ" รำจัญญเอ็ดด้วยความโกรธ "โพกหัวแกนะซี" แล้วก็เอามือกำอากาศไปไล่บนศีรษะเด็กชาย

บรเรจิดปัดมือนั้นโดยแรง หูดหวัดจะได้ร้องให้อวดพระจันทร์กันอยู่แล้ว หากคุณปู่ยกมือขึ้นกันไว้แล้วทำเสียงเขี้ยวว่า

"เออละ เออละ ถ้าขึ้นวิวาทกันเข้า จะไล่ให้ไปนอนกันหมดนะ"

เด็กทั้งสองหยุดสนิท

(นิด ๆ หน่อย ๆ หน้า 18-19)

4. มโนทัศน์ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของการประนีประนอม การใช้เหตุผล การต่อรองบนพื้นฐานของความเห็นอกเห็นใจกัน เคารพซึ่งกันและกันมากกว่าการใช้กำลังอำนาจและความรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งเทคนิคในกระบวนการประนีประนอมอาจมีได้หลายอย่าง เช่น

4.1 ความยุติธรรม ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"ส่วนพวกเงี้ยวที่ทำมาหากินสุจริตไม่ได้ร่วมมือในการจราจลต่างก็หวาดกลัวกองทหารไทย ซึ่งจะขึ้นไปปราบปรามพวกโจร แม่ทัพไทยที่ยกไปจากกรุงเทพฯ คือ เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) ท่านเป็นคนฉลาดและมีความยุติธรรม พวกเงี้ยวที่สุจริตจึงไม่ได้รับความเดือดร้อนเช่นที่คาดไว้"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 60)

- 4.2 การยอมรับรู้ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน ไม่มีปรากฏ
 4.3 การไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่มีปรากฏ
 4.4 เข้าใจกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลและบุคคลต่อสังคม

ไม่มีปรากฏ

- 4.5 การเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาความขัดแย้ง ไม่มีปรากฏ
 4.6 การชมเชยกัน ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

"พ่อใหญ่หนึ่งอยู่ครู่หนึ่งแล้วตอบว่า "ถ้าผมเป็นเทพธิดา ผมจะเลือกวิทยาศาสตร์นี้แหละ เป็นนายของผม เธอเก่งออกยังงั้น แต่ถ้าให้ผมทาย ผมทายว่าเธอไม่ได้เป็น"

คุณปู่ยิ้ม พ่อใจในคำต่อนั้น

"เจ้าทายถูก" ท่านว่า

(นิด ๆ หน่อย ๆ หน้า 20)

"พ่อใหญ่ ความตระหนี่ คืออะไร?"

"แปลว่า ความเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียวครับ"

"ดีมาก ถูกแฉงทีเดียว"

(นิด ๆ หน่อย ๆ หน้า 22)

"ในเรื่องนี้ ควรให้เกียรติแก่เงิน ควรถือเอาเขาเป็นครู คือ ควรจะสังเกตดูเขา ตำข้าวสารกรอกหม้อของเขาบ้าง เขาตำข้าวสารกรอกหม้อจริง แต่เขาทวิหม้อใหญ่ขึ้น ๆ จนเป็นกระทะและไม่ใช่สำหรับวันนั้น เขาเตรียมยึดข้าวไปถึงเดือนหน้า ปีหน้า ปีโน้น ๆ ยั่งยืนยิ่งดี และไม่ใช่กรอกหม้อที่เมืองไทยเท่านั้น ยังนำไปกรอกหม้อที่เมืองจีนด้วยซ้ำ"

(ไขภษา หน้า 81)

"เมื่อนั้น
ได้ฟังทหารพระจักรี
อันความคิดนี้ประเสริฐนัก
จงเร่งนิมิตรกายา

นางพิราภวนัยกษี
ยินดีแล้วตอบวาจา
เราจักตอบตามท่านว่า
ตัวข้าจะพาทจระฯ"

(รามเกียรติ์ หน้า 109)

4.7 ความปรองดองกัน ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

หมื่นผลาญกระแอมทีหนึ่ง เป็นเครื่องหมายที่เด็ก จำได้ว่า กำลังจะได้ฟังของดี กัน
ไฉน พ่อใหญ่หลานคนโต ซึ่งนอนฟังพาดคางหันมือ มองดูพระจันทร์กับพ่อคนกลาง ซึ่งนอน
ตะแล้มอย่างเพลิดเพลินอยู่นานแล้วนั้น ก็ลุกขึ้นนั่งพร้อมกันข้างหลังคูปู เด็ก ๆ ในบ้านที่ไม่ใช่
ลูกหลานขยับล้อมไถ่เข้ามาทุกที

(นิด ๆ หน่อย ๆ หน้า 19)

เมื่อเห็นดาวล้อมเดือนกลาดเกลื่อนฟ้า ชวนน้องนัสดาราที่เป็นเพื่อน

(วอนขอ หน้า 179)

4.8 การให้รางวัล ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

"โปรดประทานรางวัลนั้นนักหนา ทั้งเสื้อผ้าเงินทองของหลายอย่าง
ทรงตั้งขึ้นให้เด่นเป็นขนนาง ให้ที่กว้างบ้านใหม่ไถ่กับวัง"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 41)

"เมื่อปราบจลาจลเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้ให้สร้าง
อนุสาวรีย์ พระยาไชยบูรณ์ขึ้นที่ตำบลอ่องกาด ซึ่งเป็นที่ที่ท่านถูกทำร้ายถึงตาย ล้วนคุณหญิงเยื้อง
ภริยา ท่านก็ได้รับพระราชทานเงินเลี้ยงชีพตลอดชีวิต ครั้นเวลาล่วงเลยมา อนุสาวรีย์ชำรุด
ทรุดโทรม ราชการได้สร้างขึ้นใหม่ มีรูปปั้นครึ่งตัวของท่านอยู่ด้วย"

(พระยาไชยบูรณ์ หน้า 60)

"ชื่อว่าหนุมานชาฎนรงค์
ด้วยอ้ายไมยราพฤทธิรอน
ไม่รู้ว่าอยู่ตำบลใด
จงพาเราไปในพารา
จะช่วยไวยวิกให้พ้นตาย
เป็นเจ้าของหมู่สุริ"

มาตามพระองค์ทรงคร
มันพากุชรลงมา
จนใจที่จะเสาะแสวงหา
จะฆ่ามันให้ม้วยชีวิ
ตัวยายก็จะสุขเกษมศรี
ในที่นั่งคราบาดาลฯ"

(รามเกียรติ์ หน้า 108)

"แล้วพระเจ้าแปรก็เอาของมาพระราชทานนายทหารทั้งสามอีกคนละมาก แต่สอทินยานั้นนับเนื่องอยู่ในราชตระกูล พระเจ้าแปรก็รับสั่งชวนว่า หลานเราทำศึกมาเห็นจะเหนื่อย จงไปร่วมเสวยกับเราและพระเจ้าป่าเถิด"

(ผู้ชนะสิบทิศ หน้า 130)

4.9 การยอมรับฟังผู้อื่น ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเทพธิดาน้อย ๆ น่ารักคนหนึ่ง อาศัยอยู่บนภูเขาใหญ่ในป่า อยู่มาวันหนึ่ง เทพธิดาเหล่านั้นนึกขึ้นว่า พวกของเธอทำงานไม่เด็ดขาด ไม่เรียบร้อย เพราะไม่มีใครเป็นหัวหน้าควบคุม คิดจะตั้งราชินีขึ้นองค์หนึ่งให้มีอำนาจปกครองสิทธิ์ขาด บังคับใคร ๆ ได้ตามใจ แต่จะต้องเลือกเทพธิดาที่มีความดียิ่งกว่าเทพธิดาองค์อื่น ๆ คิดแล้วจึงนัดกันพร้อมเพรียงและพากันมาประชุมที่ยอดเขา ให้ทุก ๆ องค์ลัดกันยื่นบนบัลลังก์ทองที่ละองค์ องค์ใดมีความสามารถพิเศษอย่างไร ให้แถลงขึ้นให้องค์อื่น ๆ ฟังด้วยกัน"

(นิต ๆ หน้อย ๆ หน้า 19)

5. มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องความงามในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพได้แก่

5.1 การเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา ความถี่ที่พบ 5 ครั้ง ดังนี้

"ประณมหัวถันนมศิระอภิวาท
ถึงพระองค์ดับสูญพระคุณยัง

วรนารถพทชะอะระหัง
ประจักษ์ยังยืนแน่นแทนพระองค์

โปรดประทานพระธรรมไว้สำหรับ
 ณะหนทางแปดอย่างล้วนทางตรง

เป็นเครื่องดับราคะโทสะหลง
 ประทานสงฆ์แก่ข้า เป็นนาบุญ"
 (พระร่วงสวรรคโลก หน้า 31)

"นครหนึ่งพูนสมบัติรัฐวิบูลย์
 พระอภัยราชาคามณี
 พระกมลเลื่อมไลไนไตรรัตน์
 ราชธรรมประจักษ์พระล้านดาน
 ยามว่างกิจจากวังอันคังคับ
 วิเวกจำศีลมั่นนรินทร์

หริภุญชัยงามนามกรุงศรี
 ครองบุรีดัสกรไม่รอนราน
 น้อมมนัสอบรมพรหมวิหาร
 จึงสำราญทิวหน้าประชากร
 ไปประทับถ้ำใหญ่ในสิงขร
 ตัดอวรณ์เพลินฌานบานฤดี"
 (พระร่วงสวรรคโลก หน้า 31)

เป็นกษัตริย์ซึ่งขาดทายาทชาย
 เมื่อพระมีชันษาชราลง
 ละสมบัติบัลลังก์ทิ้งทั้งหมด
 ถือสูงค้ำลิบสามตามคัมภีร์

"เจ้าไผทชื่อพระธรรมวงศ์
 จะสืบสายเชื้อตามความประสงค์
 ท้าวเกิดทรงเบื้อหน้ายในโลภีย์
 ออกทรงพรตครัทธาเกล้าเต็มที
 ปลีกองค์หนีโลกสลัดตัดห่วงใย"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 43)

บุญแล้วจึงฆ่ากันไม่ตาย
 ทั้งเทเวศผู้ปรีชาชาญ

สายสวาทพ่อยอดลงสาร
 บันดาลให้มาพบกัน

(รามเกียรติ์ หน้า 105)

มีรูปร่างปางไสยาสน์เอนลาดไป
 ถ้าจิตใจใครตบิรสุกข์
 ลองยื่นเพ่งจะเล็งเห็นเป็นมั่นคง

"เกาะพระพอมองเห็นเป็นพระได้
 เกาะพระน้อยคอยรับไข้อยู่ใกล้องค์
 ถือนพระพุทธรูปและพระสงฆ์
 เหมือนรูปทรงพระนอนตอนนิพพาน

คนใจบาปหยาบหนาแล้วอาถรรพณ์
ถึงเฟื่องแล้วเฟื่องเล่านานเท่านั้น

ไม่มีวันจะประจักษ์เห็นหลักฐาน
ไม่พบพานองค์พระปฏิมา"

(นิราศลี้ตหีบ หน้า 69)

"ผู้ใหญ่ก็ได้พบกันทั่วถึง ทั้งได้เฝ้าในหลวงซึ่งตามธรรมดาแม้จะเฝ้าได้ง่ายก็มักจะ
เป็นในเวลาการงาน ไม่เป็นไปรเวตเช่นในงานวัดนี้ และยังได้ทำบุญตามเสด็จในการพระราช
กุศลด้วย เพราะงานจะมี 5-7 วันก็ตาม ในวันหนึ่งพระเจ้าอยู่หัวจะทรงนำพระสงฆ์ออกเที่ยว
ด้วยพระองค์เอง และเจ้าของร้านต่าง ๆ ก็มีของถวายใส่ย่าม เช่น ตักบาตร วันไหนเป็นวัน
พระเที่ยว พวกเราเด็กผู้หญิงก็ถูกเก็บตัวไว้กับร้าน เพราะไม่ให้เข้าไปยุ่ง

(ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร หน้า 6)

5.2 การยึดมั่นในอุดมคติ ความดีที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"เจริญงานในถ้าทำเป็นใจ
ทำรัฐศาสนาประชาธิปไตย

เสรีจมานกิจแล้วมุ่งเข้ากรุงศรี
ชาวบุรีเทิดเกล้ารักทั่วไท"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 32)

๕.๓ การสร้างความคิดเพื่อบำบัดชีวิต ความดีที่พบ ๕ ครั้ง ดังนี้

"จึงกะการตากอากาศดังมาดหมาย
นึกจะไปหัวหินได้กินลม

เพื่อผ่อนคลายร้อนและเหยียเสียดให้ลม
ยังไม่ชมลาวแล้วเป็นแน่นอน"

(นิราศลี้ตหีบ หน้า 65)

"ผ่านตลาดถึงดงตาลวิมานใหม่
ทั้งสุรายาเมาบรรเทาการ
ถึงบ้านว่างกลางอ่าวเข้าอาศัย
ลมทะเลพัดมาเป็นอาฉิม

มีบาร์ใกล้หาดทรายขายอาหาร
เล่นน้ำนานเห็นน้อยนักได้พักกิน
เป็นสุขในอารมณ์สมถวิล
จนสุดสิ้นความร้อนได้ผ่อนคลาย"

(นิราศลี้ตหีบ หน้า 69)

"พื้วันเพ็ญลูกสาวคนเดียวของป้าสมศรี ซึ่งป้านี้เรียนหนังสือชั้นมัธยมปีที่หกแล้ว นั่งกางเกงขาสั้นสีนวล ๆ เลื้อยชิดแขนลั่นสิสโตไล นอนอ่านหนังสืออยู่บนเก้าอี้ผ้าใบ ไม่ใช่หนังสือเรียนหรอก เป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ บาง ๆ หน้าปกเป็นภาพวาดที่ป้าสมศรีเรียกว่า "นิยายสิบสตางค์" บางครั้งก็อ่านหนังสือเล่มแบน ๆ ใหญ่ ๆ หน้าปกเป็นภาพถ่ายผู้หญิงหน้าตาสะสวย ทาปากสีแดงแจ๊ด เป็นหนังสือ "อ่านเล่น" อีกเหมือนกัน"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 161)

"เมื่อเห็นดาวล้อมเดือนกลาดเกลื่อนฟ้า
ชวนน้องนับดาราที่เป็นเพื่อน
ระยิบระยับพรึบตาดาวพราวเลื่อน
แต่ดวงเดือนเด่นสว่างกลางโหมม"

(วอนขอ หน้า 179)

"ทุกคนที่ก้าวเข้าประตูเหล็กแดงเข้าไปแล้วจะรู้สึกเหมือนเมือง ๆ หนึ่งที่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ผู้คนแต่งตัวสวย ๆ งาม ๆ ร้านจัดกันอย่างประณีตและเรียบร้อยไม่มีเสียงอึกทักครึกโครม นอกจากเสียงดนตรีเบา ๆ พอได้ยินพูดกันได้ไม่ต้องกะโจน ไม่มีคนแน่นจนถึงเบียดเสียดกัน ไม่มีใครมาถ่มขากปล่อยเชื้อโรคข้าง ๆ ตัว และสิ่งที่วิเศษยิ่งก็คือ ไม่มีขโมยเลย ฉะนั้นทุกคนที่มีเพชรนิลจินดา ก็แต่งกันได้วูบวับ"

(ความสนุกในวัดเบญจมบพิตร หน้า 5)

5.4 การมีความหวัง ความถี่ที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้

"วันนี้ฉันก็คงได้ถ่านปนจากป้าสมศรี บางทีอาทิตย์หน้าฉันอาจจะได้ทำถ่านดินใช้อีก ถ้าแดดจัดจ้าเหมือนวันนี้"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 160)

"ขณะที่ฉันยกถังเปล่ากลับไปคืนแก่นั้น ฉันนึกกระหึ่มใจว่า วันนี้ป่าสมศรีใจดีให้ถ่าน
ใช้หนึ่งถัง ประเดี๋ยวคงได้ค่าแรงเป็นสินน้ำใจอีกไม่น้อยกระมัง ไม่รู้ว่าวันนี้แก่ไปอารมณ์ดีมา
จากไหน"

(เศรษฐศาสตร์ในห้องแถว หน้า 162)

"ถ้าความรักความหวังดั่งแสงฉาน	นานเท่านั้นแสงจะส่องมาที่
หลังลำแสงแห่งเมตตาและอารี	พลิกราตรีมืดหมองให้ส่องพรรณ
และเหนือสิ่งอื่นใดใจมนุษย์	ของจุดแสงอุ่นละมุนฝัน
แสงแห่งรักและอภัยเห็นใจกัน	แสงคุณธรรมขจัดชั่วจากหัวใจ
อ้ออรุณอ่อนหลังทิวาจรล	สารพัดภพผ่องครรลองไสว
เรารอคอยอรุณแจ้งแหล่งฤทัย	ซึ่งเกิดได้เมื่อมนุษย์หยุดกรรมแล้ว"

(รุ่งอรุณแห่งหัวใจ หน้า 182)

- 5.5 มีความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีปรากฏ
- 5.6 ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ไม่มีปรากฏ
- 5.7 ความภูมิใจในความเป็นคนในชาตินั้น ๆ ไม่มีปรากฏ
- 5.8 การปลูกฝังคุณธรรม ความดีที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"พระอภัยประสาทโอวาทสั่ง	ลูบหัวหลังสองคนยู่ใจหาญ
จะจากพ่อแม่ไกลไปช้านาน	จะผ่านรัฐปัจฉิมธรรม
จะให้เกียรติเกรียงไกรไปทั่วทิศ	มีภานิตห้าข้อพอจะพริ้ว
ทุกทุกข้อโถมยงจงฟังคำ	กำหนดจำแต่งปัญญาเป็นอาภรณ์
ถือไม้เท้าสองอันให้มันไว้	จะได้ใช้จนค้ำฟ้าส่อง
จงถนอมรักษาให้ถาวร	ถือติดกรให้มันจนบรรลีย์
จงทำหน้าที่ให้มีสี่พักตรา	วางสีหน้าให้รับกับสมัย
ธรรมดาสี่อย่างต่างเป็นภัย	ปล่อยตัวให้ลู่อานาจมักพลาตราง

คบบุรุษเจ็ดนายให้ชอบซัด
ล้มฤทธิสิ่งจําไว้นาทาง

ไว้เป็นมิตรลูกยาอย่าเห็นห่าง
กิจทุกอย่างจะมีแต่ดีงาม"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 43-44)

5.9 มีความรักในธรรมชาติและรักษาสีงแวดล้อม ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

"ลมพัดเฉื่อยขึ้นใจเงาไม้ร่ม
ทั้งเล็กใหญ่สูงต่ำคล้าดละปน

เพลินมาถึงภูเขามหาฟ้า
รุกขชาติครึ้มเห็นงามเย็นตา
เงื่อมชะงุ้มปุมชะง่อนก้อนชะงอก
บ้างเป็นลานน่านั่งบ้างตั้งชัน

ที่แห่งหนึ่งเวียงชะวากเป็นปากถ้ำ
ใครผ่านแม้ไม่คิดพิณิจดู
มีหินย้อยแลเห็นเป็นระย้า
น้ำเป็นเม็ดเกาะพราวเป็นราวไป

นางเดิมชมหมุ่ไม้ในไพรสณฑ์
บ้างมีผลบ้างดอกออกตระการ
สูงตระหง่านยอดเยี่ยมเทียมเวหา
ก้อนศิลาเหลี่ยมสลัษับซ้อนกัน
บ้างลาดโกรกธรรมชาติลาดป็น
บ้างเป็นคั่นบ้างทะลุปรุเป็นรู
ศิลาจ้งแงผงกมาปกอยู่

จะไม่ว่าถ้าอันอำไพ
ห้อยลงมาทำนองม่านสองไข
เหมือนถ้ำใหญ่นี้กับม่านมณี"

(พระร่วงสวรรคโคก หน้า 32-34)

"น้ำค้างจัดลมริวฉิวฉิวเฉื่อย
ประกายพรักกลปลั่งดังดวงไฟ
ฝูงวิหคต้นตาออกหาเหยื่อ
ทั้งสององค์พลิกพินต้นนิทรา

น้ำเย็นเฉียบสะอาดใสไหลรินริน
หนาวหนักหนาวอบไปไม่ได้นาน
เก็บลูกไม้บานาในปากกว้าง
เดินคลอเคียงเพลินชมพนมวัน

แจ้วแจ้วเฉื่อยไก่อ่เกริ่นเนินไศล
เสียงเรไรหรือร้องก้องหนา
สว่างเรือแสงทองส่องเวหา
แล้วไศลคลาจากถ้ำสู่ลำธาร
แลเห็นหินเกลื่อนกล่นกันละหวน
จากสนานเลี้ยวเลาะเสาะเผือกมัน
เสวยผลางพลอดชวนกันสรวจลันต์
สารพันสัตว์ไม้ในงนิ"

(พระร่วงสวรรคโลก หน้า 36)

"ดูหาดทรายเหยียดยาวขาวสะอาด
ระลอกคลื่นทยอยสาดซัดหาดทราย
แล้วทิ้งฟองนองหาดเหมือนแดดเพชร
สะท้อนแสงวูบวับรับสุริย์
พอลมโชยโอบพัดละบัดโบก
เห็นเงาทอดกับหาดหวาดระแวง
ธรรมชาติเช่นนี้หาที่ไหน
เหมือนอยู่ในทิพย์สถานวิมานลอย
เด็กเด็กวิ่งกรูกรียวไม่เหลียวหลัง
ต่างแยกกันเก็บหอยไม่น้อยมี
หอยตลับหอยทับทิมตามริมหาด
ทิ้งหอยสังข์หอยเจดีย์งามวิไล
หินกะรังกัลปังหาน้ำพาด
ทั้งกิ่งใหญ่กิ่งเล็กเด็กกลุ่มรวม

ค่อยเอียงลาดลู่ทะเลแล้วเทหาย
ฝอยกระจายขาวระฟุ้งตั้งสำลี
เป็นเม็ดเม็ดแลระยับสลับลี
ตั้งมณีเม็ดำราคาแพง
กิ้งก่าลโยกแกว่งไกวใบบังแสง
เหมือนหนึ่งแก้งบังเม็ดของเพชรพลอย
คอยปลอบใจให้เราไม่เหงาหงอย
กับลูกน้อยเมียรักที่ภักดี
ลงไปยังหาดทรายไม่หน่ายหนี
ล้วนต่างสีต่างสรรต่างพันธุ์ไป
มีเกลื่อนกลาดดาสดาจะหาไหน
หอยกาบใหญ่หอยมุกก็ซุกซุ่ม
ถูกคลื่นซัดเกยหาดสาตมาสม
หยาบขมขมแย่งซื้อกันอ้ออึง"

(นิราศสัตหีบ หน้า 69-71)

นึกถึงต้นไม้
ปลูกเพื่อประดับ
กันแสงสุริยา

"ขอเชิญเด็กไทย

ในด้านคุณค่า
ตกแต่งเคหา
ด้วยเงาร่มเย็น"

(คุณค่าพฤษชาติ หน้า 145)

ตารางที่ 1 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1 มโนทัศน์
ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ที่ปรากฏในหนังสือเรียน
ภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง	2	6.25
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการควบคุมรักษาจิตใจให้สงบ	3	9.37
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความไม่เห็นแก่ตัว	2	6.25
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพในเกียรติและสิทธิของผู้อื่น	2	6.25
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักและเคารพตนเอง	3	9.37
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ	9	28.13
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผล ในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา	7	21.87
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามารถยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง	1	3.13
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงความอดทน	2	6.25
10. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปฏิบัติตนได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย	1	3.13
11. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก	-	0.00
12. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมองโลกในแง่ดี	-	0.00
13. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องของตน	-	0.00
รวม	32	100.00

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1 มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ปรากฏรวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 28.13 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา คิดเป็นร้อยละ

21.88

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตาากรุณา	6	46.16
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน	1	7.69
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจกัน	1	7.69
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเกรงใจ	1	7.69
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู	4	30.77
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ปรากฏรวมทั้งสิ้น 13 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตาากรุณา คิดเป็นร้อยละ 46.15 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู คิดเป็นร้อยละ 30.77

ตารางที่ 3 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์
ในเรื่องของความร่วมมือกันและการไว้วางใจกันที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย
ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามัคคี	3	25.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไว้วางใจกัน	1	8.33
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม	2	16.67
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรักชาติ	5	41.67
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการช่วยเหลือไกล่เกลี่ยคู่กรณีให้ยุติ ความขัดแย้ง	1	8.33
รวม	12	100.00

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์ในเรื่อง
ของความร่วมมือกัน และการไว้วางใจกัน ปรากฏรวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุด
คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรักชาติ คิดเป็นร้อยละ 41.67 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง
ความสามัคคี คิดเป็นร้อยละ 25.00 และเนื้อหาที่กล่าวถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม คิดเป็น
ร้อยละ 16.67

ตารางที่ 4 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์
ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาคัดแย้ง ที่ปรากฏในหนังสือ
เรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความยุติธรรม	1	8.33
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ที่เท่าเทียมกัน	-	0.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลต่อบุคคลและบุคคลต่อสังคม	-	0.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาความขัดแย้ง	-	0.00
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงการชมเชยกัน	4	33.33
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงความปรองดองกัน	2	16.68
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล	4	33.33
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับฟังผู้อื่น	1	8.33
รวม	12	100.00

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์ในเรื่อง
การประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาคัดแย้ง ปรากฏรวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ที่ปรากฏ
มากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง การชมเชยกันและการให้รางวัล คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ
เนื้อหาที่กล่าวถึง ความปรองดองกัน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 5 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5
มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรม
ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา	6	30.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยึดมั่นในอุดมคติ	1	5.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการสร้างความเพลิดเพลินให้ชีวิต	5	25.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมีความหวัง	3	15.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม	-	0.00
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจในเรื่องความเชื่อและ ค่านิยมต่าง ๆ	-	0.00
7. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความภูมิใจในความเป็นคนในชาตินั้น	-	0.00
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม	1	5.00
9. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความรักในธรรมชาติและรักษาสีงแวดล้อม	4	20.00
รวม	20	100.00

จากตารางที่ 5 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5 มโนทัศน์ในเรื่อง
ของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรมต่าง ๆ ปรากฏรวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง
ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา คิดเป็นร้อยละ
30.00 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการสร้างความเพลิดเพลินให้ชีวิต คิดเป็นร้อยละ
25.00 และ ความรักในธรรมชาติและรักษาสีงแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะ-
สัมพันธ์ เล่ม 2

หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2 ประกอบด้วยงานเขียนในรูปแบบ
ต่าง ๆ เช่น บทละครร่ำ นิยาย นิทาน บทความ เป็นต้น เนื้อเรื่องที่น่าสนใจวิเคราะห์ทั้งหมดมี
จำนวน 18 เรื่อง ได้แก่

1. คำกลอนเรื่อง พ่อแม่รังแกกัน	ผู้แต่งคือ	พระยาอุปกิตศิลปสาร
2. นิยายเทียบสุภานิต เรื่อง		
ฝนทิ้งให้เป็นเข็ม พายเรือทวนน้ำ เข็นครกขึ้นภูเขา	ผู้แต่งคือ	พระยาสิทธิราชฤทธิไกร
3. คำกลอนเรื่องตาลโตนด	ผู้แต่งคือ	หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ
จักรพันธ์
4. ความเรียง เรื่อง ความดีที่ไม่รู้จักสิ้นสุด	ผู้แต่งคือ	เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
5. นิทานคำกลอน เรื่อง พระอภัยมณี	ผู้แต่งคือ	พระสุนทรโวหาร (ภู่)
6. พระยาพิชัยดาบหัก	ผู้แต่งคือ	คุณหญิงศรีนาถ สุริยะ
7. ราชธานีราช ตอน พลายประกายมาศ	ผู้แต่งคือ	เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
8. เรื่องสั้น เรื่อง ศิลปินเอก	ผู้แต่งคือ	หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
9. บทละครร่ำ เรื่อง พระร่วง	ผู้แต่งคือ	พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
10. คำอวยพรเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่		
เรื่อง ความสามัคคี	ผู้แต่งคือ	สมเด็จพระธีรญาณมุนี
11. สารคดีเรื่อง ชีวิตปลาช่อน	ผู้แต่งคือ	บุญส่ง เลขะกุล
12. บทความทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง		
ข้อคิดเรื่องการบวช	ผู้แต่งคือ	กิ่งแก้ว อัตถากร
13. นิทานชาดก เรื่อง มหาภินิหาร	ผู้แต่งคือ	พระสารประเสริฐ
14. บทร้องกรอง เรื่อง วัฒนธรรม	ผู้แต่งคือ	หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล
15. บทร้องกรอง เรื่อง ทะเลบัว		
และดอกจำปาตาพลอย	ผู้แต่งคือ	เจือ สตะเวทิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์เล่ม 2

1. มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ หมายถึง
กรณีอ้อมมโนทัศน์ในการสร้างสันติภาพ ได้แก่

1.1 ความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง ความถี่ที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้
 สิ้นสมุทรห้ามว่าย่าเสด็จ เหมือนขามเข็ดของง้อไม่พอที่
 หลานจะไปไต่ถามแต่โดยดี ถ้าย้ายจึงจักลู่ตีมือ
 พระไปเรือเมื่อไรจะไปถึง จะเหมือนหนึ่งฉันทลงน้ำดำไปหรือ
 แม้นบปะพระบิดาจะหาหรือ ไม่ดังคือดอกพระองค์อย่าสงกา

(พระอภัยมณี หน้า 38)

ตั้งแต่เกิดมาก็ไม่เคยเดินทางไปไหน เงินก็ไม่มี เสื้อผ้าก็มีติดตัวเพียงสำหรับเดิน
ด้วยความมานะ จ้อยก็คิดจะไปตายเอาดาบหน้า

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 55)

สมเด็จพระรามได้ฟังจึงกราบทูลว่า พระองค์ตรัสชมข้าพเจ้าว่างามนั้น ข้าพเจ้ายังหา
ว่าเห็นงามไม่ อันตัวข้าพเจ้าบัดเดี๋ยวนี้อุปมาดังวานรนั่งอยู่บนตอไม้อันไฟไหม้มาเมื่อวันตฤ
นั้นจะงามฉันใด แม้พระองค์จะใคร่ทอดพระเนตรข้าพเจ้าว่างามแล้ว ขอให้ทหารที่ติดออกมาสู้กัน
ตัวต่อตัว ชีข้างต่อข้าง มาต่อม้า ให้ข้าพเจ้าได้กุมอาวุธกรายแขนซ้ายขวาแล้วเมื่อใด
จึงจะทอดพระเนตร ซึ่งการงามของข้าพเจ้า

(ราชาธิราช หน้า 68)

1.2 การควบคุมรักษาจิตใจให้สงบ ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้
 สมเด็จพระรามได้ฟังก็ไม่สะดุ้งใจครั้นคร้าม จึงสั่งให้ทหารตีกรรเชียงขึ้นไปจอดหน้าฉนวน

(ราชาธิราช หน้า 68)

1.3 ความไม่เห็นแก่ตัว ความดีที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

"คุณเล่มบัตติเตเด่นของจ้อยก็คือ ต่อยมวยได้เก่งที่สุดในระหว่างเด็กด้วยกัน แต่จ้อยไม่ไข้เด็กเกเร จะชกต่อยก็เพื่อป้องกันตัวหรือช่วยเหลือผู้ที่ถูกรังแกเท่านั้น"

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 54)

"เมื่อจ้อยมีอายุพอสมควรที่จะเล่าเรียนหนังสือ บิดามารดาก็ปรึกษากันจะพาไปฝากไว้กับพระ การนำเด็กไปฝากพระในสมัยนั้นก็เท่ากับไปเข้าโรงเรียนประจำในสมัยนี้ คือ ต้องไปกินอยู่หลับนอนที่วัด ในการที่บิดามารดาต้องการให้จ้อยได้เรียนหนังสือนับว่าเป็นการเสียสละอย่างมาก เพราะต้องขาดผู้ช่วยทำงานทางบ้านและทางท้องนา"

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 54)

1.4 การเคารพในเกียรติและสิทธิของผู้อื่น ไม่มีปรากฏ

1.5 การรู้จักและเคารพตนเอง ไม่มีปรากฏ

1.6 มีความรับผิดชอบ ความดีที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้

"ฝ่ายลูกเรียนผู้เดียวให้เปลี่ยวจิต	มักเบือนบิดเบื้อซัง เรื่องหนังสือ
อยากได้เพื่อนพูดจาและหาหรือ	พ่อก็อ้อออตามด้วยความรัก
เกณฑ์พวกเด็กในบ้านให้อ่านด้วย	เพื่อได้ช่วยชวนใจให้สมัคร
ครันมีเพื่อนเรียนล่อมอยู่พร้อมพรวัก	กลับชวนชักเล่นกันไม่หมั่นเพียร
ครูก็ตีจี้ไซ้มิได้หยุด	แก่เห็นสุดเอาใจจึงได้เขียน
หวังให้กลัวอาชญาตั้งหน้าเพียร	แต่กลับเขียนผิดคาดถึงขาดกัน
คือบุตรท่านเศรษฐีหนีไปหา	พ่อฟ้องว่า "ครูนี้แกตึ้น"
ปลอมให้เรียนก็ไม่ไปจนใจครัน	ต้องเป็นอันเลิกกับครูที่อยู่มา

(พ่อแม่รังแกฉัน หน้า 7-8)

"ฝ่ายวานรบริวารทั้งปวงเห็นมนุษย์จะคอยทำอันตรายชีวิตเช่นนั้น ก็มีความหวาดหวั่นเป็นอันมาก ไม่รู้ทางที่จะหนีพากันเข้าไปหาพระโพธิสัตว์ ๆ ก็ปลุกใจวานรทั้งปวงว่า ท่านทั้งหลายอย่าตกใจ ไม่เป็นไร เราจะคิดอุบายให้ท่านทั้งปวงพ้นจากอันตรายจงได้"

(มหากบิลวานร หน้า 144)

ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าคือ ผู้ที่เป็นใหญ่มีบริษัทบริวาร จำต้องมีวิจารณ์ปัญหาและมีความสามารถ คิด บำบัดทุกข์ ภัยอันเกิดขึ้นแก่บริษัทของตน จึงจะสมควรแก่ความเป็นผู้ใหญ่

(มหากบิลวานร หน้า 145)

1.7 รู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา ความถี่ที่พบ
1 ครั้ง ดังนี้

"ฝ่ายท่านหอมฟ้งเล่าสิ้นเค้าเงื่อน	แกจึงเอื้อนโงษฐ์มีวจิถาม
ข้าฟังเจ้าเล่าไปก็ไต่ความ	จึงเห็นตามพ่อแม่รังแกตรง
เข็ดหรือไม่ใคร่รังแกอย่างแม่พ่อ	หรือว่าพอนดอกบอกระสงค์
โอ๊ย ! หนเดียวชีวิตแทบปลิดปลง	ถ้าข้าสองต้องลงอวิจิ
อย่ารังแกอีกเลยลูกเคยเข็ด	ของจงเมตตาเกิดประเสริศฺศรี
ท่านหอมฟ้งยิ้มเยื่อนเอื้อนวจิ	เจ้าว่าดีสมจริงทุกสิ่งอัน
ข้าไม่อยากรังแกเช่นแม่พ่อ	ที่เจ้าขอข้าไม่อ่อนตามผ່อนผัน
แม่เจ้าขอสิ่งใดข้าให้ปัน	ก็เป็นอันข้าทำข้ารังแก
เจ้าจะตกอวิจิไม่ตัดอก	เจ้าจะออกปากพ้ออย่างพ่อแม่
ลูกเศรษฐีตกตะลึงทะเล้งแล	โอ๊ย ! สมแม่ ... ถูกล้อลงบ่อดม
เมื่อไม่ให้ใครจะว่าเจ้าข้าเอ๊ย	นี่กลับเหยยยกคำที่มตำผม
จะไล่ไปก็ไม่ไล่ให้ระทม	ว่าแล้วชมชานกลับด้วยคืบใจ
หอมขยับจับน่า ข้าซีเจ้า	คำที่เล่าบอกข้าน่า เลื่อมใส
พ่อแม่รักลูกผิดชนิดไร	เขาก็ได้ทุกข์ถมจนล้มตาย
เวลานั้นตัวเจ้ายังเยาว์อยู่	จึงไม่รู้ยั้งตนจนฉิบหาย

เดี๋ยวนี้เจ้ารู้สึกสำนึกกาย
ข้าจักเป็นพ่อแม่ช่วยแก้ไข
ถ้ายอมตามข้าว่าไม่ช้านาน

จงชวนขวยฝึกหัดคัดล้นदान
ต้องตามใจแต่ข้าจะว่านาน
จักไม่ต้องขอทานเขาต่อไป

(พ่อแม่รังแกฉัน หน้า 9-10)

1.8 สามารถยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ความถี่ที่พบ 1
ครั้ง ดังนี้

สมิงพระรามรับสั่งแล้วก็ถวายบังคมลาออกมาที่อยู่ จึงคิดว่าครั้งนี้เราจะแต่งตัวเอา
อาวูชซ่อนไปด้วย ดังสมิงนครอินทนั้น พม่ารู้กลเสียแล้ว ทหารเฝ้าประตูค่ายก็จะค้นจับได้ จำ
จะต้องไปมือเปล่า เอาปากเป็นอาวูช แม้พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องไม่ตั้งอยู่ในลัทธิธรรมจะให้ทหารทำ
ร้ายเราประการใด เราคงจะคิดพูดผ่อนผันให้รอดตัวกลับมาจงได้

(ราชาธิราช หน้า 68)

1.9 มีความอดทน ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

คณะศิษย์เก่าจึงวางแผนการทดลองความอดทน หรือในภาษาสมัยใหม่ที่เราเรียกว่า
"การรับน้องใหม่" ทุก ๆ ครั้งที่ได้รับประทานอาหารร่วมกัน พวกศิษย์เก่าจะแกล้งยกชามแกงขึ้น
ตักรับประทานแล้วส่งต่อ ๆ กันไปรอบ ๆ วง โดยไม่ให้จ้อยได้มีโอกาสตักบ้างเลย การรับ
ประทานแบบนี้ภาษาศิษย์วัดเรียกว่า แกงเหาะ จ้อยอดทนเอาเพราะเป็นคนมาใหม่

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 54)

แต่พอรุ่งเช้าจะออกเดินทางต่อก็เห็นครุมวยผู้หนึ่งนำเด็กรุ่นหนุ่ม 4 คน มาล้อมมวยที่
ลานวัด จ้อยสนใจมากเลยลงนั่งดู ไม่เดินทางต่อไป พอเขาซ้อมเสร็จก็เข้าไปนั่งไหว้ ขอฝาก
ตัวเป็นศิษย์ โดยจะยอมตักน้ำ ตำข้าว ผ่านไฟให้ ครุมวยคนนี้ชื่อเที่ยง

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 55)

1.10 ปฏิบัติตนได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีปรากฏ

1.11 มีความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก ไม่มีปรากฏ

1.12 การมองโลกในแง่ดี ไม่มีปรากฏ

1.13 การรู้จักควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องของคน ไม่มีปรากฏ

2. มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นเพื่อนมนุษย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ ได้แก่

2.1 ความเมตตากรุณา ความดีที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

บุตรสาวของผู้เฒ่าประภาคารบนเกาะ ชื่อว่า เกรซ ดาลิ่ง ตื่นขึ้นแต่เช้าแลเห็นอะไรดำตตะคุ่ม ๆ อยู่แต่ไกล พอเอากล้องส่องดูก็ทราบได้ว่าเป็นเรือแตกเกยหินอยู่ และยังมีคนเกาะอยู่สองสามคน จึงบอกให้บิดาดู บิดาก็ตว่า "พุดใจ ! ถึงเวลาของเขาแล้ว อีกไม่กี่นาทีก็จะต้องลงไปสู่ท้องทะเล ใครจะสามารถไปช่วยได้ในเวลาพายุเช่นนี้" เกรซ ดาลิ่ง ก็ทราบแล้วว่า ถ้าเอาเรือเล็กออกไปช่วยก็อาจจะไม่มีชีวิตกลับมา แต่จะนั่งกอดเข่าดูคนเหล่านั้นตายต่อหน้าต่อตานี้ไม่ได้ จำเป็นต้องไปช่วยตามบุญตามกรรม จึงชวนบิดาลงเรือเล็กตีกรรเชียงฝ่าคลื่นฝ่าพายุไปจนถึง ได้รับคนเหล่านั้นลงเรือกลับมาถึงฝั่งรอดจากอันตรายได้

(ความดีที่ไม่รู้จักสิ้นสูญ หน้า 32)

เหลียวหลังแลดูซึ่งเคหาสน์	เป็นกรรมจำคราดจากเคหา
ชลเนตรคลอคลองนองตา	สงสารมารดาชอดรัก
อยู่หลังจะนั่งแต่กำสรवल	โหยหวนถึงลูกผูกสมัค
แต่ไร ๆ ไม่เคยจะพ้นนักตร์	มาต้องหักใจร้างห่างไป

(พระร่วง หน้า 109)

จอมกษัตริย์ทัศนาศเห็นลูกแก้ว	เหมือนตายแล้วเกิดใหม่ให้ใจหาย
พระชลนัยน์ไหลหลังลงพริ้งพราว	ประคองกายกอดแอบไว้แนบองค์
สงสารบุตรสุดจะขิ้นสะอื้นอื้น	ยังมีทันได้ถามตามประสงค์
สุดกำลังจะประทังตำรงองค์	กันแสงทรงโคกชบสลับไปฯ

(พระอภัยมณี หน้า 39)

สมเด็จพระเจ้าราชาธิราชทอดพระเนตรเห็นพลายประกายมาคตต้องอาวุสบาดเจ็บ
ก็มีพระทัยสงสาร จึงยกพระหัตถ์ขึ้นเปรมมาสเหือตระนองข้าง แล้วนำพระเนตรตก ตรัส
ประโลมด้วยวาจาอ่อนหวานต่าง ๆ จึงสั่งให้หมอประโพนและแพทย์โอสถทั้งปวง เอายาไป
รักษาใส่ต่อหน้าพระที่นั่ง

(ราชาธิราช หน้า 86)

แล้วนายข้างจึงบอกว่าเวลาพรั่งนี้ พระเจ้าอยู่หัวของเรา จะเสด็จออกชนข้างด้วย
มิ่งรายกะยอละวา ข้างพม่าทั้งปวงนั้นพระองค์มิได้กลัว มาเกรงอยู่แต่พ่อข้างเดียว จึงตรัสสั่ง
ให้ข้าเอาตะปูมาตริงเท้าพ่อเสีย บัดนี้ข้ามีจิตสงสารทำพ่อไม่ได้แล้ว

(ราชาธิราช หน้า 81-82)

มีเด็กกำพร้าบิดามารดาคนหนึ่งชื่อ บุญเกิด มาขออยู่ด้วย นายทองดีจึงมีเพื่อนร่วม
ทุกข์ร่วมสุข แทนที่จะต้องอยู่คนเดียวเช่นที่แล้วมา

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 56)

ถ้าเห็นจะเอาชนะได้ถ่ายเดี๋ยวก็ให้ทำไปเถิด แม้เห็นผิดเคืองขัดของประการใด ก็
อย่าให้รู้พลกแกลัวทวารได้รับความลำบาก ให้ผ่อนผันถอยทัพขึ้นมาเถิด

(ราชาธิราช หน้า 73)

จริงอยู่มิ่งนี้มีโทษผิด

แต่ชีวิตกุยมยกให้

กูจะส่งตัวมิ่งนั้นไซ้

คืนให้ขุนขอมภูบาล

(พระร่วง หน้า 116)

นี่เป็นเรื่องเศร้า นำสงสารลูกปลาทั้งครอก ที่เกิดมาเห็นโลกได้ไม่กี่วัน พอปลาพ่อ
ปลาแม่ถูกฆ่าหมด ไม่มีผู้ใดจะดูแลให้ความปลอดภัยก็พลอยเป็นอาหารของเหล่าปลาอื่นต่อไปจนหมดสิ้น

(ชีวิตปลาซ่อน หน้า 132)

ครั้นเวลาเข้ารับสั่งให้ราชบุรุษผูกพระองศาแคร่ขึ้นไปรับพระโพธิสัตว์ ด้วยผ้าที่ย้อม
น้ำฝาด ให้ตีมน้ำหวานอันมีรสไอชา และให้ทาน้ำมันที่เคี้ยวได้พันหน ให้นอนบนหลังชมพูมา

(มหากบิลวาณร หน้า 145)

2.2 ความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน ไม่มีปรากฏ

2.3 ความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่มีปรากฏ

2.4 ความเกรงใจ ไม่มีปรากฏ

2.5 ความกตัญญู ความดีที่พบ 7 ครั้ง ดังนี้

สองกษัตริย์ตรัสว่าอย่าว่าวุ่น
ควรรจะไปไต่ถามตามลำเนา

เขามีคุณพระบิดามากับเขา
จะดันเตาตื้อไปนั้นไม่ดี

(พระอภัยมณี หน้า 38)

ฝ่ายลูกท้าวเจ้าลังกาหน้าเป็นเหม
เรียกกุมารหลานเลี้ยงมาเคียงองค์
ช่วยชีวิตขนิษฐาของอาไว
ไม่ลืมคุณหลานขวัญจนวันตาย
เอาเครื่องทรงลำอาจอย่างกษัตริย์
ทั้งเพชรนิลจินดามาประทาน

แสนเกษมสมจิตคิดประสงค์
พ่อแสนทรงฤทธิเลิศประเสริฐชาย
ให้คืนได้ดวงสว่างเหมือนมาดหมาย
พลางแนบกายกอดจูบลูกกุมาร
เพชรรัตน์รจนามุกดาหาร
พระกุมารเมินหน้าแล้วว่าพลัน

(พระอภัยมณี หน้า 40)

พระอภัยใจอ่อนถอนสะอื้น
แล้วห้ามปรามตามใจอาลัยลาญ
แต่สุดท้ายนี้จะคิดให้หมัดมืด
เพราะลูกเต้าเขาไม่ชั่วไม่กลัวใคร
แม้รบสู้ผู้ใดก็ไม่ช่วย
ถ้าลูกยาม่านองจะป้องกัน

อุตุล้าห์กลืนชลงาน่าสงสาร
คุณของท่านเลิศลภพไทร
เหมือนใจจิตเจ้าก็คงจะสงสัย
จึงจนใจจำนั่งทุกสิ่งอัน
จะอยู่ด้วยอนุชาประสาณัน
แม้ท่านฟันลูกยาไม่ว่าไร

เป็นความจริงสิ่งลัทธิบรรทัดเที่ยง
แต่จะห้ามตามประสาอย่างอาลัย
เขาเรียวแรงแข็งขัดทั้งสันทัด
ทั้งครุร้ายใจเหมือนเสือเหลือกำลัง

ไม่หลีกเลียงเลยพระองค์อย่างสงล้าย
จะชิงชัยสินสมุทรจงหยุดยั้ง
สารพัดจะศึกษาวิชาขลัง
ห้ามไม่ฟังเหมือนทุกคนเป็นเงาใจ

(พระอภัยมณี หน้า 46)

ขอฝากเทวอารักษ์
หันหน้ามาก้มอัญชลี

ช่วยพิทักษ์มารตามารศรี
สะอื้นไต่ก็ด้วยอาลัย

(พระร่วง หน้า 110)

ชาวเราข่มนับถือ และมีความกตัญญูต่อผู้มีคุณแก่โลก เมื่อคนเหล่านั้นสิ้นชีวิตไปแล้ว
บางทีเรายังหล่องรูปไว้เป็นที่ระลึก ผู้ที่ได้ทำคุณแก่โลก โดยกล่าวหรือเขียนถ้อยคำอันเป็น
ประโยชน์แก่มนุษย์ทั่วไป เราก็รักษาถ้อยคำเหล่านั้นไว้ในหนังสือ และพิมพ์ขึ้นอ่านและเรียนกัน
ตลอดไปทุกชั่วอายุมิให้เสื่อมสูญ และมีให้ลืมชื่อผู้ที่เป็นเจ้าของอันเป็นผู้มีคุณแก่เราเสียได้

(ความดีที่ไม่รู้จักสิ้นสูญ หน้า 33)

ต่อมาก็ไปหาครูเที่ยงบ้านแก่ง ครูเมฆท่าเสา นำข้าวของเงินทองไปให้แล้วตั้งให้
เป็นกำนันทั้งสองคน

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 60)

หมื่นหาญรณรงค์ หรือเด็กบุญเกิด ก็ถลันเข้าฝันพม่าคนนั้น ตายก่อนที่ดาบจะถึงตัว
พระยาพิชัย แต่ตัวเขาเองกลับถูกกระสุนปืนทะลุอกตายคาที่

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 61)

3. มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกันและการไว้วางใจกัน หมายถึง การมี
มโนทัศน์เกี่ยวกับการร่วมมือของคนในสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ ได้แก่

3.1 ความสามัคคี ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

โดยใจความ ก็คือ ความไม่แตกแยกกัน ความรวมกันเป็นกลุ่มก้อน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นี่คือความสามัคคี

และที่ว่าสามัคคีนั้น คืออย่างไร ก็คือ สามัคคีเป็นเหตุแห่งความเจริญและความสุข เช่น ครอบครัวใดมีความสามัคคีกันดี การประกอบอาชีพในครอบครัวนั้นก็เจริญและอยู่กับด้วยความสงบสุข เมื่อขยายส่วนขึ้นไปถึงหน่วยใหญ่ คือ ประเทศชาติ ประเทศชาติใดมีความสามัคคีรวมกันเป็นกลุ่มก้อน ไม่แตกแยกกัน ประเทศชาตินั้นก็มั่นคง มีความเจริญและความสงบสุข

(ความสามัคคี หน้า 123)

คนเราลำพังคนเดียว ก็ทำงานให้เท่าที่คนคนหนึ่งจะสามารถทำได้ เช่น ยกน้ำหนัก ยกเสา ยกชุง คนคนเดียวยกไม่ไหว แต่เมื่อรวมกันเข้าหลาย ๆ คนก็อาจยกได้ ตึกโรงเรียนหลังใหญ่ ต้องกินเงินทองมากลำพังคนผู้เดียวไม่สามารถจะสร้างได้ แต่ถ้ารวมกำลังทรัพย์ของคนหลายคนเข้าก็อาจสร้างได้ ทราบแต่ละเม็ดเป็นของแข็ง แต่แยกกันอยู่โดยลำพังมันแต่ละเม็ดไม่รวมกัน ก็ไม่แข็งแรง ต่อเมื่อรวมกัน อย่างเอามาหล่อเป็นคอนกรีต จึงมีกำลังสามารถรับน้ำหนักได้มาก เช่น เสาสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา และสะพานลอยข้ามถนน ข้ามทางรถไฟ เป็นต้น

ป้อ ป่าน ต้าย ไหม และเส้นใยต่าง ๆ โดยลำพังของมันก็มีความเหนียวอยู่แล้ว ถ้าแยกกันอยู่ ก็อาจจะดึงให้ขาดได้โดยง่าย แต่ถ้ามันรวมกันเข้าเป็นใจ เป็นเกลียวเป็นเชือก ก็มีกำลังต้านทานไม่อาจทำให้ขาดได้ง่าย

ไม้ซี่เล็ก ๆ เช่น แขนงไผ่ โดยลำพังอันเดียว เราอาจจะหักได้ง่าย แต่ถ้าเอามา รวมกันเข้าเป็นมัด ก็ไม่สามารถจะหักได้

ผึ้งตัวเดียว คงจะทำรวงหรือรังให้ใหญ่โตไม่ได้ แต่อาศัยที่มันอยู่ด้วยกันเป็นฝูงใหญ่ นับพันนับหมื่นตัว มันสามัคคีช่วยกันทำหน้าที่ หายางไม้มาทำรัง และหาน้ำหวานมาเก็บไว้ในรัง เพื่อลูกของมัน มันก็ทำรังได้ใหญ่โต

ปลวก เป็นสัตว์เล็ก ๆ โดยลำพังอาจจะไม่สามารถทำจอมปลวกโตได้ในชั่วชีวิตของมัน แต่อาศัยที่มีอยู่กันเป็นจำนวนหมื่นแสน มันสามัคคีช่วยกันขุดดินมาก่อเป็นบ้านเมืองใหญ่โตที่เราเรียกว่า จอมปลวก

(ความสามัคคี หน้า 124)

3.2 การไว้วางใจกัน ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

แม่อรุณรัศมีมานี่หน่อย แล้วจึงค่อยกระซิบสั่งกันทั้งสอง
ไปอยู่เป็นเพื่อนป่าหนามแม่เือง จะขัดข้องฆ่าชีวิตให้บรรลัยฯ

(พระอภัยมณี หน้า 44)

3.3 การเสียสละเพื่อส่วนรวม ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

เมื่อนั้น พระร่วงตริตระมองถ้วนถี่
อันพวกขอมยกมาครานี้ มุ่งเอาชีวิแต่ตัวกู
แม้มกจะอยู่ต่อต้าน พวกไทยใจหาญคงต่อสู้
ไหนจะยอมพ่ายแพ้แก่ศัตรู กูยังอยู่คงประยุทธ์สุดกำลัง
แต่ชาวไทยไม่ชาญการณรงค์ เหลือทงนางสู้ขอมกำลังขลัง
เหมือนแลสร้างให้ไปตายวายชีวัน กูจะยังอยู่ไซร์ไม่เข้าที่
จำกูจะหลีกเลี้ยงไป สู้แดนสุโขทัยกรุงศรี
ขอมรู้ว่ากูไกลบุรี คงจะไม่โจมตีต่อไป

(พระร่วง หน้า 108)

พระร่วง : ออ มัน มึงพูดเช่นนี้ยังไม่ถูก ชาวละโว้ทุกคนก็เหมือนลูกในไส้ของกู ถ้ากูขึ้นอยู่ ชาวละโว้ก็คงจะต่อสู้ขอมไม่ยอมให้จับ ก็จะต้องพากันย่อยยับไปด้วยกันเปล่า ๆ ไม่เข้าการ เหมือนหนึ่งกูจะแกลังผลาญลูกของกูดูไม่ดี กูจึงจะหลีกหนีไปเสียแต่ตัวคนเดียวเท่านั้น มันก็จะตัดเหตุเภทพาล การที่ขอมจะมาย้ายเมืองละโว้ก็คงจะอดเป็นแน่ ถึงมาตรแม้พญาเดโชจะยังคงจงล้างผลาญกูให้วอดวาย กูก็จะได้ตายแต่ตัวคนเดียว นะออ มัน

(พระร่วง หน้า 109)

3.4 ความรักชาติ ไม่มีปรากฏ

3.5 การช่วยเหลือใกล้เคียงคุณธิให้ยุติความขัดแย้ง ความถี่ที่พบ 1

ครั้ง ดังนี้

สินสมุทรสุดแสนสงสารแม่
ที่จริงจิตบิตุเรศของลูกยา
จึงให้ถามตามชื่ออย่าถือโทษ
เขาไปแล้วลูกจะว่าสารพัน
แหวนวงนี้ที่ท้าววานฉันมาให้
ถ้าที่นี้มิรับยังกลับกลาย
ถึงงอนง้อก็ฉันไม่พ้นผูก
สอพลอกลางทางประณมบังคมลา

อุตล้าห์แก้แทนบิตุระอ่อนว่า
ไม่รู้ว่าจะอ้างเอาอย่างนั้น
ถ้าจะโกรธก็แต่ว่าอุตล้าห์กลั้น
แม่เชื่อฉันเถิดนะจำอย่าเพิ่งตาย
จงเก็บไว้ต่อว่าอย่าให้หาย
จะทวงสายสังวาลเก่าของเรามา
อยู่แม่ลูกตามมีประสีประสา
ลูกออกมาทักพระหัตถ์ตรีวัลเรียกน้อง
(พระอภัยมณี หน้า 43)

4. มโนทัศน์ในเรื่อง การประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของการประนีประนอม การใช้เหตุผล การต่อรองบนพื้นฐานของ ความเห็นนอกเห็นใจกัน เคารพซึ่งกันและกันมากกว่าการใช้กำลังอำนาจและความรุนแรงในการ แก้ปัญหา ได้แก่

4.1 ความยุติธรรม ไม่มีปรากฏ

4.2 การยอมรับรู้ศักดิ์ศรีของความเป็มนุษย์ที่เท่าเทียมกัน ไม่มีปรากฏ

4.3 การไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่มีปรากฏ

4.4 เข้าใจกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลต่อสังคม

ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

อุคเรนเจนจัดจิงตรัสตอบ
แต่เข้าหอพ่อแม่ให้เลี้ยงดู
อันนางนี้ที่จะให้ว่าไปด้วย
ถ้าแม่นให้ไปประโลมค้อยโน้มน้อม

พระว่าชอบหญิงกับชายอายุอดสู
คงเป็นคู่แล้วยังไม่ใครจะยอม
ก็เขินขวยเพราะไม่เคยเซยถนอม
ก็คงยอมพระก็รู้อยู่แก่ใจ

(พระอภัยมณี หน้า 45)

4.5 การเรียนรู้วิธแก้ปัญหาและความขัดแย้ง ไม่มีปรากฏ

4.6 การชมเชยกัน ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งพระเจ้ามนเทียรทองแจ้งว่า เจ้าสมิงพระรามมาแล้วก็ตีพระทัย เล็ดจออกทอดพระเนตร จึงตรัสสรรเสริญว่า สมิงพระรามนี้ได้ยินแต่ชื่อก็งามอยู่แล้ว และบัดนี้มาได้เห็นตัว เล่าก็มีลักษณะอันสมบูรณ์เป็นทหารงามยิ่งนัก

(ราชาธิราช หน้า 68)

มังรายกะยอละวาได้แจ้งดังนั้น ก็ตรัสสรรเสริญสมิงอายุมนทะยาวว่า สมิงอายุมนทะยานี้มันดีจริงชะรอยมิใช่มนุษย์ มีปัญญาตั้งเทพยดาอันสามารถหาผู้เสมอมิได้ มิเสียที่เป็นทหารยิ่ง

(ราชาธิราช หน้า 79)

4.7 ความปรองดองกัน ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

ในที่สุดข้าจะขอสิ่งเจ้าว่า เจ้าทั้งสามคนนี้เจ้าอย่าได้ละทิ้ง ซึ่งกันและกัน เพราะเหตุว่ามีประโยชน์สามนออยู่แล้ว คือ ในการรบ ในการช่าง และการซื้อขาย ข่อมเทียบเป็นเครื่องอาศัยซึ่งกันและกันต่อไป

(นิทานสภานิต หน้า 17)

4.8 การให้รางวัล ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

ต่อมาก็มีครุมวยอีกผู้หนึ่ง อาสาออกมาต่อยกับนายทองดี ๆ ก็รับท้า แต่ปรากฏว่าฝีมือยังเป็นรองนายทองดีมากนัก นายทองดีเตะ เล่นแบบเตะต้นกล้วยจนสลบคาที่อีกคนหนึ่ง คนคูจึงให้ร้องกับรอบทิศ พระยาดากพอใจมาก เรียกเงินมาให้รางวัลถึง 5 ตำลึง แล้วก็ออกปากชวนให้อยู่ด้วยทันทีตามวิสัยที่ท่านชอบชูปเลียงคนมีความสามารถ

(พระยาพิชัยดาบหัก หน้า 59)

การสงครามเปรียบดังฟองอัณฑะจะหมายแน่ว่าผู้เมีย แน่และชะนั้นมิได้ ฝ่ายนมาแน็กจะเห็นงามของท่าน ถ้าท่านเพ็ลียงพล้าบาดเจ็บโลหิตออก มีมาก แค่มแมลงวันกินอ้อมหนึ่ง

ก็จะผิดคำที่เราสัญญาไว้กับพระเชษฐาธิราช ตรัสแล้วจึงพระราชทานเครื่องทองกินหมากสำหรับ
หนึ่ง ช่างผูกเครื่องคร่ำทองด้วยช่างหนึ่ง

(ราชาธิราช หน้า 68-69)

ครั้งมั่งสะเรจองเห็นลึงอายมณฑะยาประจักษ์แก่ตาตั้งนั้นแล้ว ก็เอาเครื่องม้าทองคำ
สำหรับหนึ่งให้แก่ลึงอายมณฑะยาต่อหน้าพระที่นั่ง บอกว่าสิ่งของทั้งนี้พระราชบุตรพระเจ้า
มณฑะยรทอง ให้นำมาพระราชทานแก่ท่าน

(ราชาธิราช หน้า 79)

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลนั้น จึงโปรดตั้งให้
จันเป็นท้าวเทพกระษัตรี ให้มุกน้องหญิงเป็น ท้าวศรีสุนทร

(ความดีที่ไม่รู้จักสิ้นสูญ หน้า 32)

4.9 การยอมรับฟังผู้อื่น ไม่มีปรากฏ

5. มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษาศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ
หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของความงามในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ
ได้แก่

5.1 การเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา ความถี่ที่พบ 6 ครั้ง ดังนี้
เราวขนาดโกนจุกในยุคนั้น มีกล่าวกลอนเพราะพริ้งทำมิ่งขวัญ
การขันหมากขุดเกล้าท่านเล่ากัน มีสวดฉันท์เรียกว่า "สวดมาลัย"

(พ่อแม่รังแกฉัน หน้า 7)

นางจันทน์จึงแต่งกายา
ห่มสไบเฉียงบ่าผ้าเนื้อดี
จุดอุบุดเทียนประนมหัตถ์
ทั้งทวยเทवासุราลัย

นุ่งผ้าหมัดจตุลลสี
มุ่นเกล้าเมาลี แน่นไว้
กราบพระไตรรัตน์เป็นใหญ่
ขอให้ช่วยคุ้มภัยพาล

ขอให้มิชชันนารี
กุมดาบด้ามแก้วแกมกาญจน์

แก่ขอมเกะกะหัวหาญ
นคราญมาขึ้นระแทะทอง
(พระร่วง หน้า 113-114)

การบวชประกอบด้วยวินัยน่าจะเป็นเครื่องช่วยควบคุมการกระทำที่พลุ่งพล่านต่าง ๆ
ธรรมะน่าจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในหลักของการดำเนินชีวิตที่เป็นสุขตามอัธยาศัย ให้
เข้าใจถึงการมีความสุข ที่ไม่เบียดเบียนใครที่ไหนทั้งหมด

(ข้อคิดเรื่องการบวช หน้า 139)

ดอกจำปาหล่อใจให้เป็นเหตุ
ยี่งนานวันพลันค่อยเจริญวัย
พุทธประวัติขาดก่อกำเนิด
รสพระธรรมนำใจให้ใสดี

ฉันคงไปฟังเทศน์หาหยุดไม่
ยิ่งเข้าใจธรรมซึ่งชั้นทุกที
ความคิดกว้างเห็นงามตามวิถี
ฉันเป็นหนึ่งดอกจำปาของตาพลอย
(ดอกจำปาตาพลอย หน้า 155)

เมื่อนั้น
ตัวกูผู้ทรงพรหมจรรย์

พระร่วงตอบว่าอย่าโมหันธ์
จะห้าห้าบั้นมึงได้อย่างไร
(พระร่วง หน้า 116)

เดชะบุญคุณพระมาปะพบ
คงได้คู่คู่สมสมพร

ไม่ต้องรบชิงช่วงดวงสมร
อย่าทุกข์ร้อนเลยพระองค์จงสำราญ
(พระอภัยมณี หน้า 40)

- 5.2 การยึดมั่นในอุดมคติ ไม่มีปรากฏ
- 5.3 การสร้างความเพลิดเพลินให้ชีวิต ไม่มีปรากฏ
- 5.4 การมีความหวัง ไม่มีปรากฏ

5.5 มีความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง

ดังนี้

คิดแล้วจึงสั่งนักคัม	เจ้าจงอยู่ควบคุมทัพใหญ่
ตัวกูจะปลอมแปลงไป	กระทั่งสุโขทัยธานี
จะแต่งกายให้เหมือนคนไทย	เล็ดลอดดอดไปสมถวิล
ลี้ลับเหมือนกับกุดำดิน	คงได้เสร์จลันดิงจินดา

(พระร่วง หน้า 111-112)

ครั้งเวลาเข้าขึ้นเมอญแต่งทัพออกมารบ สมิงอายุมณะยาก็แต่งตัวเป็นหม้อออกไปรบด้วยนายทัพนายกองมอญ เมื่อจะเข้ารบนั้น สมิงอายุมณะยาก็ถือดาบสองมือ นาทหารแปดคนวิ่งขึ้นหน้าม้าทั้งปวง ครั้งใกล้กองทัพมอญเข้าก็เปลื้องผ้าโพกศีรษะซึ่งทำเป็นเพศคนม่านนั้นออกทิ้งเสีย

(ราชาธิราช หน้า 76)

5.6 ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ไม่มีปรากฏ

5.7 ความภูมิใจในความเป็นคนในชาตินั้น ๆ ไม่มีปรากฏ

5.8 การปลูกฝังคุณธรรม ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

แล้วตรัสบอกลูกน้อยกลอยสวาท	เจ้าหน่อเนื้อเชื้อชาติตั้งราชสีห์
อันรักษาศิลลัตถ์กัตเวทิต	ย่อมเป็นที่สรรเสริญเจริญคน
ทรลักษณ์อภัยคุณตาเขา	เทพเจ้าก็จะแข่งทุกแห่งหน
ให้ทุกข์ร้อนองหง่อทรนล	พระเวทมนตร์เลื่อมคลายทำลายยศ

(พระอภัยมณี หน้า 44-45)

ฝ่ายพระโพธิสัตว์ก็สั่งสอนพระเจ้าพาราณสีให้ดำรงอยู่ในราชธรรม และยกข้อสำคัญขึ้นกล่าวอีกส่วนหนึ่งว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้า คือ ผู้ที่เป็นใหญ่มีบริษัทบริวารจำต้องมีวิจรรณปัญญา และมีความสามารถคิดบำบัดทุกข์ภัยอันเกิดขึ้นแก่บริษัทของตน จึงจะสมควรแก่ความเป็นผู้ใหญ่

(มหากบิลวานร หน้า 145)

และอย่าลืมจิตใจแบบไทยแท้
กำเนิดธรรมจริยาเป็นอาภรณ์
แล้วยังมีประเพณีมีระเบียบ
เป็นของร่วมรวมไทยให้คงไทย

เชื่อน้อมแม่ฝั่งธรรมคำสั่งสอน
ประชากรโลกเห็นเราเป็นไทย
ซึ่งไม่มีที่เปรียบในชาติไหน
นี้แหละประโยชน์ในประเพณี
(วัฒนธรรม หน้า 149)

ขาดสติตริตรองใจหมองมัว
ถึงจะมีปรีชาปัญญา
ควรคุมใจไว้ให้เหมือนทะเลสงบ
ต้องใจเย็นเข้าไว้ไม่ไหวติง

มักทำชั่วหุนหันพลันดาล
หากมีรูระงับโกรธโทษร้ายจริง
จะประสบผลดีเป็นที่ยิ่ง
เขาชนะกันเพราะนิ่งมีถมไป
(ทะเลบ้า หน้า 152)

5.9 มีความรักในธรรมชาติและรักษาสัตว์แวดล้อม ความถี่ที่พบ 3 ครั้ง

ดังนี้

ถ้าใช้พลังปลุกพลังระหว่างนี้	จะได้มีตาลชุกทุกสมัย
ท่านผู้ใหญ่มีจิตช่างคิดไกล	ปลุกตาลให้มรดกตกถึงเรา
เราจึงควรหวนคิดมีจิตบ้าง	มีที่ว่างควรจะปลุกให้ลูกเขา
ให้รุ่นหลังไว้เป็นทุนเห็นคุณเรา	จึงควรเฝ้าปลุกทยอยค่อยทำไป

(ตาลโตนด หน้า 23)

เห็นนกเหล่านี้ที่ต้องมาตายเป็นพวง ๆ แล้วใจหาย นกตะขาบเป็นนกที่มีสีสวย ปีก
ของมันเวลาบินจะเห็นเป็นสีเขียวและสีฟ้า รับกับแสงแดดสวยสะดุดตา ใครผ่านไปมาก็ได้ดูได้ชม
เป็นอาหารตา นกกินปลาชนิดต่าง ๆ ที่เขายิ่งและผูกเป็นพวงมานั้นก็เช่นเดียวกัน เป็นนกที่สวยงาม
ชวนให้ผู้ที่สัญจรไปมาต้องเหลียวมาชมสีขนของมัน ชมปากอันยาวไม่สมตัวของมัน ยิ่งตอนที่มัน
ทิ้งตัวพุ่งลงไปคาบเอาลูกปลาในน้ำแล้ว ยิ่งเป็นภาพที่น่าดูที่สุด นกเหล่านี้เป็นอาหารตาของ
ประชาชนล้วนรวม ไม่น่าจะต้องมาตายอย่างไรประโยชน์เช่นนี้เลยทีเดียว

นกอีเสือดาวสีน้ำตาลแกมแดง บนหัวดำและมีหางยาว นี่ก็เป็นนกที่น่าดู มันคอยทำลายแมลงที่เป็นศัตรูต่อพืชไร่พืชสวนของชาวนาอยู่เรื่อย ๆ นกนางเบนนบ้านสองตัวนั้นก็น่าเสียดายจริง ๆ มันก็เป็นนกที่ร้องเพลงเพราะมาก ยิ่งตอนเช้าตอนเย็นแล้วมันชอบไปเกาะบนหน้าจั่วหรือบนหลังคาบ้าน แล้วก็ร้องเพลงเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ อย่างน่าฟัง มันเปลี่ยนทำนองเพลงได้หลาย ๆ เพลง ไม่ใคร่ซ้ำกัน นกเหล่านี้เป็นอาหารหูกอาหารตาของผู้ที่รักธรรมชาติ ไม่น่าจะต้องมาถูกฆ่าเล่นและถูกมาเป็นพวกเช่นนี้เลยทีเดียว

(ชีวิตปลาช่อน หน้า 130)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1
 มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ที่ปรากฏใน
 หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง	3	25.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการควบคุมรักษาจิตใจให้สงบ	1	8.33
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความไม่เห็นแก่ตัว	2	16.67
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพในเกียรติและสิทธิของผู้อื่น	-	0.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักและเคารพตนเอง	-	0.00
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ	3	25.00
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผล ในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา	1	8.33
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามารถยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง	1	8.33
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงความอดทน	2	16.67
10. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปฏิบัติตนได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย	-	0.00
11. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก	-	0.00
12. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมองโลกในแง่ดี	-	0.00
13. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องของตน	-	0.00
รวม	12	100.00

จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1 มโนทัศน์เรื่อง
เอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ปรากฏรวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ที่ปรากฏมาก
ที่สุด คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง และเนื้อหาที่กล่าวถึงความ
รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความเห็นแก่ตัวและ
เนื้อหาที่กล่าวถึงความอดทน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตากรุณา	10	58.82
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน	-	0.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจกัน	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเกรงใจ	-	0.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู	7	41.18
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ปรากฏรวมทั้งสิ้น 17 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตากรุณา คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู คิดเป็นร้อยละ 41.18

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์
ในเรื่องของความร่วมมือกันและการไว้วางใจกันที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย
ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามัคคี	2	33.33
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไว้วางใจกัน	1	16.67
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเสียสละเพื่อส่วนรวม	2	33.33
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรักชาติ	-	0.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการช่วยเหลือใกล้เคียงคู่กรณีให้ยุติ ความขัดแย้ง	1	16.67
รวม	6	100.00

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกัน และการไว้วางใจกัน ปรากฏรวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง ความสามัคคีและเนื้อหาที่กล่าวถึง การเสียสละเพื่อส่วนรวม คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง การไว้วางใจกัน และเนื้อหาที่กล่าวถึง การช่วยเหลือใกล้เคียงคู่กรณีให้ยุติความขัดแย้ง คิดเป็นร้อยละ 16.67

ตารางที่ 9 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์
ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาขัดแย้ง ที่ปรากฏในหนังสือ
เรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความยุติธรรม	-	0.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ที่เท่าเทียมกัน	-	0.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลต่อบุคคลและบุคคลต่อสังคม	1	12.50
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเรียนรู้วิถีแก้ปัญหาความขัดแย้ง	-	0.00
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงการชมเชยกัน	2	25.00
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงความปรองดองกัน	1	12.50
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล	4	50.00
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับฟังผู้อื่น	-	0.00
รวม	8	100.00

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์ใน
เรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ปรากฏรวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง ที่ปรากฏ
มากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ เนื้อหา
ที่กล่าวถึง การชมเชยกัน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตารางที่ 10 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5
มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรม
ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา	6	40.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยึดมั่นในอุดมคติ	-	0.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการสร้างความเพลิดเพลินให้ชีวิต	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมีความหวัง	-	0.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม	2	13.33
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจในเรื่องความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ	-	0.00
7. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความภูมิใจในความเป็นคนในชาตินั้น	-	0.00
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม	4	26.67
9. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความรักในธรรมชาติและรักษาสัตว์เลี้ยง	3	20.00
รวม	15	100.00

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5 มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรมต่าง ๆ ปรากฏรวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง การปลูกฝังคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 26.67

การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะ-
สัมพันธ์ เล่ม 3

หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 ประกอบด้วยงานประพันธ์ต่าง ๆ ทั้ง
ร้อยแก้วและร้อยกรอง ซึ่งมีจำนวนเนื้อเรื่องทั้งหมด 18 เรื่อง ได้แก่

1. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	ผู้แต่งคือ	พระยาปริยัติธรรมธาดา
2. กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวานและ
ว่าด้วยงานนักขัตฤกษ์	ผู้แต่งคือ	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
3. โลกานุศาสน์ พากย์เบื้องต้น	ผู้แต่งคือ	สมเด็จพระมหาวิรวงศ์
(พิมพ์ ชมมธโร)
4. เสภาขุนช้างขุนแผน ตอน
พลายแก้วแต่งงานกับนางพิม	ผู้แต่งคือ	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
5. ชรรณจริยา
ความซื่อสัตย์สุจริต ความเพียร ความมัธยัสถ์	ผู้แต่งคือ	เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
6. โคลงโลกนิติ	ผู้แต่งคือ	สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมพระยาเดชาดิศร
7. สามก๊ก ตอน จูล่งฝ่าทัพรับเอาเต๋า	ผู้แต่งคือ	เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
8. บทธรรมบรรยาย
คนดีนพระ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	ผู้แต่งคือ	พระราชทานมุนี
9. แข่งหนังตะลุง	ผู้แต่งคือ	วิญญู ศรีจำลอง
10. ขวัญและประเพณีทำขวัญ
คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ	ผู้แต่งคือ	เสฐียรโกเศศ
11. หางว่าว	ผู้แต่งคือ	หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล
12. บทร้อยกรอง เรื่อง
ทุ่งข้าว
โกกิลลาใกล้รุ่ง
แสงทองหลังสายฝน	ผู้แต่งคือ	อังคาร กัลยาณพงศ์
ผู้แต่งคือ ศักดิ์ศรี เข้มนัดดา
ผู้แต่งคือ ศักดิ์ศรี เข้มนัดดา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3 ปรากฏผลดังนี้

1. มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ หมายถึง การมีอัตมโนทัศน์ในการสร้างสันติภาพ ได้แก่

1.1 การนับถือตนเอง ความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

เล่าปี่จึงว่า "น้ำใจจูล่งนั้นสัจย์ซื่อแน่นอนนัก จงคิดดูเมื่อครั้งก่อนกวานอู่ไปอยู่ด้วยโจโฉ ออกฆ่ากันเกลี้ยงขุนทิวเสีย เจ้าก็สงสัยว่าพี่เอาใจออกห่างไปอยู่ด้วยโจโฉ อันจูล่งนั้นเห็นจะไม่ทิ้งพี่เสียเป็นมั่นคง"

(สามก๊ก หน้า 78)

1.2 การควบคุมรักษาจิตใจให้สงบ ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"ทำไมพี่พูดไปเอาเด็กมาแข่งกับฉัน?" เทียงหัวเราะแล้วมองพริ้งตั้งแต่หัวจดเท้า จนพริ้งรู้สึกกระดาก "นายหนังที่โต ๆ กว่านี้ไม่มีแล้วเรอะ? แหม แข่งที่หน้าเมืองเสียด้วยคนดูเป็นหมื่น ฉันเห็นจะต้องเลือกโรงที่มีลานกว้าง ๆ จุคนสักแปดเก้าพัน"

"นายเทียงมัวไปเล่นอยู่แถวสงขลา" นายพุดเจ้าภาพวัยห้าสิบเศษพูดพลางซ้ำเลื่องดูพริ้งผู้สงบอย่างเห็นใจ "เลยไม่รู้จักพริ้ง เขามีชื่อมาก ในระยะปีสองปีที่เขาแข่งชนะตามอำเภอรอบนอกมาเยอะแยะ ไม่เคยมาแข่งในเมืองก็จริง แต่นายอำเภอเคยรับมาเล่นโรงเดียวตอนปีใหม่"

"อ้อ อ้ายน้องบ่าวคนนี่เอง" เทียงหัวเราะก๊ากใหญ่ "ฉันเคยได้ยินข่าวเรื่องนั้นเหมือนกัน เล่นเรื่องอะไรของนายอำเภอที่คนดูพากันเห็นหมดนั่นใช่ไหม? มีคนบอกฉันว่าเรียนจบถึง ม.8" เขาหันมาเพ่งหน้าพริ้ง "เพิ่งออกจากโรงเรียนมาซีเอ็งนะ"

"ครับ" พริ้งตอบเบา ๆ

"เรื่องอะไรมาริเล่นหนังตะลุง" เทียงพูดอย่างขบขัน "เป็นลูกเป็นหลานข้าก็โดนเตะแล้ว ไปเรียนหนังสือต่อที่ กรุงเทพฯ โน่น เป็นทนายความหรือปลัด หรือผู้หมวดยังดีเสียกว่าเล่นหนังตะลุงมันต้องคนอย่างข้า"

(แข่งหนังตะลุง หน้า 109-110)

- 1.3 ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่มีปรากฏ
- 1.4 ความเคารพในเกียรติและสิทธิของผู้อื่น ไม่มีปรากฏ
- 1.5 การรู้จักและเคารพตนเอง ไม่มีปรากฏ
- 1.6 ความรับผิดชอบ ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

.. จูล่งจึงคิดว่า จะเสาะหาเล่าปี่ก็มีพบ ทั้งครอบครัวก็หายไปจะเป็นประการใดมิได้รู้ และเล่าปี่ปลงสุระไว้แก่เราให้รักษายุทธภรรยา มาให้หายเสียในท่ามกลางกองทัพจะนี้ดูมิบังควรนัก จำจะออกส่าห์ฝ่าฟันเข้าไปหาครอบครัวให้จงได้ ถึงมาตรว่าจะตายในท่ามกลางสงครามก็ตามเถิด แม้มิได้ครอบครัวเล่าปี่จะเอาหน้าไปไว้แห่งใด

(สามก๊ก หน้า 79)

ทุกคนเงยบกริบ นายพุดพุดคิดอยู่ครู่หนึ่งแล้วบอกหญิง

"ลูกหญิง ต้องเล่นโรงเดียวเอาใจคนดูไว้ให้ได้ทั้งคืน ไม่งั้นฉันต้องคืนค่าตัวเขา ฉันจะเพิ่มค่าตัวให้อีกเท่าไรเท่ากัน ช่วยฉันสักครึ่งเถอะนะ"

"ฉันจะขอไปเยี่ยมพี่เที่ยงเขาก่อนได้ไหมลุง ? " หญิงถามอย่างร้อนรน

"อย่าเพิ่งเลย" แกพูดอย่างตกใจ "ลูกขึ้นไปเสียอีกคน อ้ายพวกข้างล่างมันบ้อมฉันตายเท่านั้น หนังสือแกไม่เป็นไรหรอก พรุ่งนี้ไปเยี่ยมแกก็ได้"

คืนนั้นหญิงแสดงโรงเดียว เขารู้สึกเหมือนกับขาดอะไรที่สำคัญไปทุกอย่าง แต่พยายามรักษาระดับการแสดงเรียกความนิยมจากคนดูไว้เป็นอย่างดี

(แข่งหนังตะลุง หน้า 116)

เจ้าพลายแก้วกับเหล่าเพื่อนบ่าวนั้น
จึงพูดกับมารดาด้วยปราณี
ข้างม้าว้าวควายไร่นา
ทองประศรีตอบพลันทันใด

ก็พากันมาหาทองประศรี
แล้วงานวันนี้จะอยู่ไย
ทั้งเคหาหามีใครอยู่ไม่
ค่อยค่อยไปเกิดจะข้าสีกหัววัน

(ขุนช้างขุนแผน หน้า 39)

แม่โคจึงว่า "ถ้าท่านจะกินข้าวเจ้าจริงแล้ว ข้าพเจ้าขอฝากขอให้ข้าพเจ้าได้กลับไปให้บุตรได้กินนมเสียก่อนแล้วข้าพเจ้าจะกลับมาให้ท่านกิน"

(ความลึกลับสุจริต หน้า 45)

1.7 รู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"หนังเทียมพูดไม่ได้ เพราะรู้สึกว่ารามจะยุบไปทั้งแถบ แต่กลลดียังดี" นายพุดพูดต่อ "ลูกศิษย์ของแกจะขอแข่งกับลูกพริ้งแทน แกเขียนหนังสือห้ามว่าอย่าเลย นอกจากแกแล้วขณะนี้ไม่มีใครแข่งสู้ลูกพริ้งได้หรอก แกว่าแกเองอีกสักสองสามปีก็จะสู้ไม่ได้เหมือนกัน"

ทุกคนเงยบกริบ นายพุดหยุดคิดอยู่ครู่หนึ่งแล้วบอกพริ้ง

"ลูกพริ้งต้องเล่นโรงเดียวเอาใจคนดูไว้ให้ได้ทั้งคืน ไม่งั้นฉันต้องคืนค่าตัวเขา ฉันจะเพิ่มค่าตัวให้อีกเท่าไรเท่ากัน ช่วยฉันสักครึ่งเถอะนะ"

(แข่งหนังตะลุง หน้า 115-116)

1.8 สามารถยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

วันหนึ่งลงเล่นน้ำกับเด็กวัดใหญ่ที่ทำหน้าวัด มีเปลือกแดงโมลอยตามน้ำมา เด็กเพชรก็คว้าแล้วดำลงไปเดี๋ยว ๆ กิน แล้วโผล่ขึ้นมา เพื่อนเด็กที่รู้จักก็เรียเด็กเพชรกินเปลือกแดงโมก็พากันแยหยังต่าง ๆ ว่า เด็กกินเปลือกแดงโม

ถึงอย่างไรก็ดี เด็กเพชรก็หาแสดงความเก๋เขิน หรือขัดแย้งต่อเพื่อนเด็ก ๆ ไม่คงแสดงแต่ความขี้มขี้มแจ่มใสพูดจาเล่นหัวกันตามเคย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หน้า 7)

"ขอน้องพี่ชาวศรีธรรมราช

ทั้งชาวพุทธร่วมพระชาติพระศาสนา

จงคิดเห็นเป็นธรรมไว้ในวิญญาน์

อย่ากล่าวหาว่าพริ้งหยิ่งทะนง

ทำตุ๊กตากล้าสุหงส์เหมราช
 พริ้งอ่ออาจร่วมตระกูลประยูรหงส์
 เทียงเหินสูงสุดส่งอวดอ่าองค์
 พริ้งเจาะจงบั้นผยอง ... ลองกำลัง"

(แบ่งหนึ่งตะลุง หน้า 112)

1.9 มีความอดทน ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

ในทศนครอิสระนี้ นครหนองแลเป็นนครใหญ่ ตั้งอยู่ต่ำลงมาข้างใต้กว่านครอื่น มี
 อำนาจยิ่งใหญ่เจริญรุ่งเรือง และเป็นเมืองหน้าด่านอยู่ปลายแดนติดต่อกับเขตจีน พลเมืองมีนิสัย
 เป็นนักต่อสู้ กล้าหาญเข้มแข็ง ทรหดอดทนยิ่งกว่าไทยนครอื่น เป็นคนสามารถในเชิงชิงชัยทั้ง
 ชายและหญิง

(โลกานุศาสนี หน้า 24)

ไอ้เป็นเคนทนเจ็บเห็นบ่วงจิต
 ด้วยระอายอดสูทุกผู้ทุก

สักน้อยนิดก็ไม่คิดจะบ่นหนัก
 ทรครดักดีปักใจเลือดไหลย่อย

(โกกิลากัลรุ่ง หน้า 160)

1.10 ปฏิบัติตนได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย ไม่มีปรากฏ

1.11 มีความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก ไม่มีปรากฏ

1.12 การมองโลกในแง่ดี ไม่มีปรากฏ

1.13 การรู้จักควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องของตน ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"อ้ายเทียงนี่อย่าว่าแต่ชาวบ้านธรรมดาเลย กูเองเล่นหนังมาตั้งแต่หนุ่มจนหัวหงอก
 ไปดูมันเข้าหนไหนก็ติดใจมันหนนั้น มันเล่นไม่เลิก กูก็ไม่กลับ มันเล่นได้ดีจริง ๆ สมบถสมบาท
 ทุกอย่าง ผิดกับมึง ... บางอย่างยังใช้ไม่ได้"

"มื่อไรมึงครับ ? " พริ้งเอ่ยถามขึ้นเบา ๆ "ผมขอให้ครูช่วยบอกให้หมด ผมจะได้
 ไปฝึกซ้อมแก้ไขตนเอง"

(แบ่งหนึ่งตะลุง หน้า 109)

2. มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นเพื่อนมนุษย์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ ได้แก่

2.1 ความเมตตากรุณา ความดีที่พบ 6 ครั้ง ดังนี้

ทองประศรีตอบคำศรีประจัน	ว่าทุกวันเราทุกข์หาสุขไม่
ยากยับอับจนเป็นนังไป	ออเจ้ายอมแฉ่งใจแต่โรมา
ตกยากจากเมืองสุพรรณไป	เมื่อครั้งขุนไกรดับสังขาร์
ถูกริบจับหายไปทุกตา	วิวควายไร่นาทังบ้านเรือน
ได้เงินโล่สมุกกับลูกรัก	กลัวหนักหน่วงเข้ากลางเถื่อน
แต่ซุกซ่อนดันป่าไปกว่าเดือน	พอพบเพื่อนกันเข้าเขาเอิ้นดู
เขาพากันเมตตาต้อนรับไว้	ยกเหย้าเรือนให้อาศัยอยู่
ยากยับอับจนเป็นนังรู้	อุตล่ำหู้ลู้บกแฝกแบกหน้ามา

(ขุนช้างขุนแผน หน้า 35-36)

"ฉันเชื่อว่าพี่เที่ยงจะต้องหาย และเล่นหนังได้อีก"

"ข้าอยากจะได้แข่งขันกับเอ็งอีก แต่ก็ไม่มีหวังอีกเสียแล้ว หมอบอกว่าเมื่อข้าหายก็ใช้เสียงไม่ได้เหมือนเดิม ข้าต้องเลิกเล่นหนังเด็ดขาด ข้าไม่เสียใจอะไรนักหรอก ชื่อเสียงข้าก็ได้ทำไว้มากแล้ว เป็นห่วงแต่เรื่องข้ามีลูกมีเมียหลายคน ถ้าไปทำอาชีพอื่นนอกจากเล่นหนังข้าคงหาเงินได้ไม่พอเลี้ยงเขา"

"ต่อไปนี่ฉันถือว่าพี่เป็นครูของฉันอีกคนหนึ่ง" พรีงเขียนตอบไป "พี่หายแล้วฉันขอให้มาอยู่ร่วมคณะกับฉัน คอยสั่งสอนแนะนำฉัน ... ฉันจะตอบแทนพี่ด้วยเงินส่วนที่ฉันได้รับครึ่งหนึ่งทุกทีไป"

(แข่งหนังตะลุง หน้า 116)

"หนังตะลุงผดุงศักดิ์และรักชื่อ	เรายึดถือหน้าที่มีบิดฉัน
อย่างพี่เที่ยงยอดหนังเราหวังกัน	ว่ามีวันกลับมาให้ท่านได้ชม
ขอความดีที่เที่ยงสร้างอย่างประเสริฐ	เป็นหนังเลิคน้ำเรอชนดลสุขสม
คุ้มเที่ยงรอดปลอดภัยไร้ระทม	ความหวังผมสมหวังครั้งนี้เทอญ

(แข่งหนังตะลุง หน้า 116)

เขาวชนชายหญิงลูกหลานของเราพากันเดินในทางที่ผิดร้ายไป หากมีความรู้ในศิลปวิทยา แม้สักนิดเดียวก็ไม่ได้ จะมีใครบ้างในจำนวนปวงท่าน ที่มีอุปนิสัยสอนอบรมเขาวชนลูกหลานของเรา ให้กลับตัวมาเดินทางดีทางถูกต้องชอบเหมือนกับให้เขาเกิดใหม่

(โลกานศาสนา หน้า 27)

เล่าปี่ก็ร้องไห้ว่า คนทั้งหลายมาพลอยจับหายล้มตายเพราะเราผู้เดียว ทั้งบุตรภรรยาครอบครัวของเราจะตายอยู่ที่แห่งใด ก็มีได้เห็นแก่ตา

(สามก๊ก หน้า 78)

เจ้าพลายแก้วกับเหล่าเพื่อนบ้านนั้น

ก็พากันมาหาทองประศรี

จึงพูดกับมารดาด้วยปราณี

แล้วงานวันนี้จะอยู่ใย

(ขุนช้างขุนแผน หน้า 39)

2.2 ความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน ไม่มีปรากฏ

2.3 ความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่มีปรากฏ

2.4 ความเกรงใจ ความดีที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

"เออ ข้ารู้สึกอึดอัดเสียแล้ว นรีงขยับตัวแล้วยิ้มอย่างขื่น ๆ " พระเครื่องของพวกเอ็งทำมากนัก กลัวว่าตอนเล่นข้าจะต้องคอหักเสียก่อน อ้ายรังเอาพานมาที"

"เจ้ารังหยิบพานส่งมาให้ นรีงค่อย ๆ บรรจงถอดพระเครื่องเหล่านั้นออกมาจบทีระหะ แล้ววางซ้อนไว้ในพาน เขาเหลือองค์เล็ก ๆ ที่แขวนประจำตัวไว้องค์เดียว

(แข่งหนังตะลุง หน้า 112)

2.5 ความกตัญญู ความดีที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้

เมื่อท่านได้มั่งคั่งด้วยสมณศักดิ์ฐานันดรแล้ว ภายหลังต่อมาท่านคิดถึงภูมิลำเนาเดิม และวัดอันเป็นสถานมุลึกษาของท่าน จึงได้ถวายพระพรลาสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินว่าจะออกไปบูรณะ

ปฏิสังขรณ์พระอารามที่เคยอยู่สำนักอาศัย เป็นการบำเพ็ญพุทธบูชา พระราชาเจ้าก็ทรงอนุญาต
อนุโมทนาแล้วถวายท้องพระโรงในพระราชฐานองค์หนึ่ง เป็นการช่วยเจ้าคุณอาจารย์

(สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หน้า 8)

ครั้งหนึ่งพระโศภิตได้เสวยพระชาติเป็นลูกโค วันหนึ่งแม่โคซ่อนลูกไว้แล้วก็เที่ยว
แสวงหาอาหารในป่า เผอิญไปพบเสือโคร่งตัวหนึ่ง เสือนั้นกระโดดเข้ามาจะกัดกินแม่โค แม่โค
จึงว่า "ถ้าท่านจะกินข้าวจริงแล้ว ข้าพเจ้าขอฝากให้ข้าพเจ้าได้กลับไปให้บุตรกินนมเสีย
ก่อนแล้วข้าพเจ้าจะกลับมาให้ท่านกิน"

เสือก็ยอมปล่อยให้แม่โคกลับไป ครั้นแม่โคกลับไปถึงลูก จึงเรียกลูกให้มากินนมแล้ว
เล่าเรื่องที่ได้พบกับเสือ จนได้ทำสัญญากับเสือว่าไปให้ลูกกินนมแล้วจะกลับมาให้เสือกิน ให้ลูกฟัง
และได้สั่งเสียบุตรเสร็จแล้ว แม่โคก็จะไปให้เสือกิน แต่ลูกโคก็มีความรักและกตัญญูต่อมารดา
จึงได้ขออาสามารดาจะไปให้เสือกิน แต่มารดาไม่ยอมให้ลูกไปตายแทนตน ตกกลางเมื่อมารดา
ไปลูกก็วิ่งตามไปด้วย ครั้นไปถึงเสือแล้วลูกโคจึงได้ไปอ้อนวอนขอชีวิตมารดาแก่เสือ ยอมให้
เสือกินแทนแทนมารดา

(ธรรมจริยา หน้า 47)

อีกส่วนหนึ่งเอาเลี้ยงพ่อแม่ ยกไว้เป็นที่เคารพบูชาเหนือหัว อย่าให้เดือดร้อนเพราะ

มีพระคุณ

(คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ หน้า 138)

3. มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกัน และการไว้วางใจกัน หมายถึง การมี
มโนทัศน์เกี่ยวกับการร่วมมือของคนในสังคมในเรื่องที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ ได้แก่

3.1 ความสามัคคี ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งสมัยอาณาจักรไทยน่านเจ้า ไทยมีहनครอิสระตั้งอยู่ตรงภาคใต้ของมณฑลอุหน่า
ของจีน มีการปกครองร่วมกันโดยสามัคคีธรรม

(โลกานุศาสน์ หน้า 24)

ครานั้นจึงโถมเจ้าพลายแก้ว
 บอกแขกปลุกเรื้อนเพื่อผู้ชาย
 ให้ชุดหลุมระดับซึกปักเส้าหมอ
 ตีลิบเอ็ดไกลรุ่งฤกษ์สำคัญ
 แล้วให้ลั่นฆ้องหึงโห่กระหน้า
 ลับช้อนวังติดสนิท
 ไล่เต่าจึงเข้าแปลานพลัน
 พาดกลอนผ่นมุงกันยุ่งไป
 บ้างเจาะตากุ้งเถียงเสียงเอะอะ
 บ้างผ่าฟันสนั่นอึงคะนึง

ครั้นถึงกำหนดแล้วจึงนัดหมาย
 มายังบ้านท่านนายศรีประจัน
 เอาเครื่องเรื้อนมารอไว้ที่นั่น
 ก็ทำขวัญเส้าเสร็จเจ็ดนาทีก
 ยกเส้าใส่ข้าประจำที่
 ตะบุดียกเส้าตั้งตั้งขึ้นไว้
 เอาจันทน์เข้าไปรั้งกับบอโก
 จั่วไล่เข้าฝาเข็ดหน้าอึง
 เกะกะกบไสไซเหล็กจิ้ง
 วันหนึ่งแล้วเสร็จสำเร็จการ

(ขุนช้างขุนแผน หน้า 37-38)

ต้นไม้ที่เขาเอามาทำเส้าเรื้อนและมีพิธีทำขวัญเส้าเอก หรือเส้าขวัญนั้น แต่ก่อนนี้
 ไม่มีชายถ้าต้องการเส้าก็ต้องไปหาและตัดเอาเองที่โนป่า ถ้ามีกำลังน้อยและไม่มีความรู้เรื่อง
 คุไม้ ตัดไม้ ก็อาศัยเพื่อนบ้านที่ชำนาญช่วยเหลือกันได้ในทางสามัคคีธรรม

(ขวัญและประเพณีทำขวัญ หน้า 122)

ดินนี้จะแพ้ชนะยังไงข้ากำหนดไม่ได้ แต่ข้าจะต้องเล่นให้ดีที่สุด ไม่ให้เสียชื่อครูเสียชื่อคณะเรา
 พวกเอ็งก็สำคัญมาก ข้าจะเล่นให้ได้ดีไม่ได้เลยถ้าพวกเอ็งตีเครื่องใช้ไม่ได้ ขอให้ทุกคนทำให้ดี
 ที่สุดเพื่อช่วยข้า คนเขาได้ยินเสียงดนตรีของเราเพราะ เขาก็จะแวงมาดูเราเพิ่มขึ้น

(แข่งหนังตะลุง หน้า 118)

3.2 การไว้วางใจกัน ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

นางบิอุหยินเห็นจูล่งมาดั่งนั้นก็จิตใจจึงว่า ท่านมาพบข้าพเจ้าบัดนี้เหมือนหนึ่งเอาชีวิต
 ลูกข้าพเจ้าไว้ขอท่านได้มีความกรุณาพาเอาเต้านี้ไปให้บิดาให้เห็นหน้าหน่อยหนึ่งเถิด อันตัว
 ข้าพเจ้านี้ถึงจะตายก็ตามแต่เวรหนหลัง

(สามก๊ก หน้า 80)

- 3.3 การเลี้ยสละเพื่อส่วนรวม ไม่มีปรากฏ
- 3.4 ความรักชาติ ไม่มีปรากฏ
- 3.5 การช่วยเหลือใกล้เคียงคู่กรณีให้ยุติความขัดแย้ง ไม่มีปรากฏ

4. มโนทัศน์ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของการประนีประนอม การใช้เหตุผล การต่อรองบนพื้นฐานของความเห็นอกเห็นใจกัน เคารพซึ่งกันและกัน มากกว่าการใช้กำลังอำนาจ และความรุนแรงในการแก้ปัญหา

- 4.1 ความยุติธรรม ไม่มีปรากฏ
- 4.2 การยอมรับรู้ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน ไม่มีปรากฏ
- 4.3 การไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น ไม่มีปรากฏ
- 4.4 เข้าใจกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคลและบุคคลต่อ

สังคม ไม่มีปรากฏ

- 4.5 การเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาและความขัดแย้ง ไม่มีปรากฏ
- 4.6 การชมเชยกัน ความถี่ที่พบ 2 ครั้ง ดังนี้

ครานั้นตาลงกับตาเสา	อีกทั้งยายเฒ่าและยายมิ่ง
ว่านานไปท่านจะได้ฟังฟัง	ลูกทองประศรีดียิ่งนะคนนี้
ว่านอนสอนง่ายชายฉลาด	ทั้งรูปทรงก็สะอาดสำอางศรี
รุ่มนุ่มน้อยจ้อยเรียบร้อยดี	ความซื่อไม่มีสักสิ่งอัน
เมื่อเป็นเณรก็เทศน์เมื่ทำรีได้	เพราะเจาะจับใจดิษยัน
เมื่อปีกลายคุณยายเป็นเจ้ากัณฑ์	วันนั้นเจ้าพิมพ์ยังขบใจ

(ขุนช้างขุนแผน หน้า 36)

จิตใจขึ้นอยู่กับเนนเขาเก่งสัน แลลงไปเห็นจูล่งเข้ารบพุ่งตะลุมบอนด้วยทหารทั้งปวง และฝ่าฟันไปมิได้ย่อท้อ จึงถามว่าทหารเล่าปีคนนี้ชื่อใด มีฝีมือเข้มแข็งนัก โจทองได้ยินจิตใจถามก็ขับมือรับลงไปจากเนนเขาสกัดหน้าจูล่งไว้ แล้วร้องถามว่าท่านนี้ชื่อใด จูล่งจึงร้องบอกว่า

เราชื่อเตียวจูล่ง โจหงอชกมักกลับไปแจ้งแก่โจโฉ จึงสรรเสริญว่าทหารคนนี้มีอำนาจประดุจเสือ

(สามก๊ก หน้า 81)

4.7 ความปรองดองกัน ไม่มีปรากฏ

4.8 การให้รางวัล ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

สมศรี : แหม หนูใจหายหมดเลย

แดง : ผมไม่ได้เหลียวดูว่าวเลย ถือไว้เลย ๆ มันไม่ยักตก

ผู้ชาย : หนูสองคนตีมาก ฉันจะให้รางวัลคนละบาท

(หางว่าว หน้า 139)

4.9 การยอมรับฟังผู้อื่น ไม่มีปรากฏ

5. มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ
หมายถึง การมีมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องของความงามในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้างสันติภาพ
ได้แก่

5.1 การเคารพและมิตรภาพต่อศาสนา ความถี่ที่พบ 4 ครั้ง ดังนี้

พอสามเณรขึ้นเทศน์ตั้งนะโมแล้ว เดินบทจุดธูปเริ่มทำนองธรรมวัตรสำแดงไป พวกทายก
ทั้งข้างหน้าข้างใน ฟังเพราะจับใจกระแสเสียงแจ่มใส เมื่อเอ่ยถึงพระพุทธคุณ มีภควาหรือ
พระอะระหัง เป็นอาทิครั้งใด เสียงสาธุการพนมมือแลเป็นผึกถั่วไปทั้งโรงธรรม

(สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หน้า 8)

คำนี้ถึงเดือนหก	ทั่วทายกตามโคมเคย
งามสุดนุชนี้เอย	ได้เห็นกันวันบูชา
เดือนแปดวันเพ็ญเจ้า	ย่อมไปเข้าพระพรรษา
รับศีลอย่างสิกา	ด้วยเจตนาจำนงใน
ยามฝนคลเดือนสิบ	เริ่มขำทักขันธ์เจ้าจะหุง
หาของต้องการปรุง	มุ่งใจจิตประคินธุ์ประดอย

เดือนสิบเอ็ดเดือนแฉิ่ง
เห็นเรือไล่ถ้อย
ฤดูเดือนสิบสอง
ขึ้นล่องท่องเที่ยวชล

ยามกฐินทุกวันคอย
กลอยกลับเห็นเช่นแรกสม
หญิงชายช้องแข่งอึงอล
ชลผ้าปารাত্রีกาล

(กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน และว่าด้วยงานนักขัตฤกษ์ หน้า 19)

จูล่งแก่เกราะออก เห็นอาเต้านอนหลับก็ดีใจ จึงว่าแก่เล่าปี่ว่า บุญของท่านนักหนา
บุตรของท่านหาเป็นอันตรายสิ่งใดไม่

(สามก๊ก หน้า 82)

การสร้างพระขึ้นในใจ เช่น เราชรักรักษาดีห้าประการก็ดี รักษาดีแปดประการก็ดี
เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เรามีความผ่องแผ้วในใจ ความผ่องใสในใจก็คือ การมีพระประจำใจนั่นเอง
คนใดมีใจสงบผ่องใส คนนั้นมีพระอยู่ในใจแล้ว ขอให้ทุกท่านได้ทำใจของท่านให้ผ่องใสเถิด
พระจะอยู่กับท่านตลอดไป

(คนตื่นพระ หน้า 90)

5.2 การยึดมั่นในอุดมคติ ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

ชาย 3 คนนี้เป็นลูกของตระกูลคฤหบดี ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน เขาแต่ละคนมีลักษณะ
ตื่นตัวตื่นใจมาแต่วัยเด็กสา รู้จักปรับตัวเองให้เหมาะสมแก่สังคม เห็นร่วมกันว่า มนุษย์เมื่อสิ้นชีวิต
แล้วจะไม่มีสิ่งใดพาไปสู่โลกหน้าได้ เหมือนคุณวุฒิและคุณธรรม ผู้มีคุณวุฒิกับคุณธรรมอยู่ในใจย่อม
เป็นเจ้าของแห่งสิ่งทั้งปวง และมีคุณวุฒิและคุณธรรมเป็นเพื่อนไปในทุกแห่งหน ตราบใดคนมี
คุณวุฒิกับคุณธรรมอยู่เบื้องบน ตราบนั้นปวงชนก็ยอมรับปฏิบัติตามทุกอย่าง ถ้าหาไม่แล้วปวงชน
แม้ชั้นแต่มีตรรก์คิดเอาใจออกห่าง เช่นนี้แล้ว จึงแต่ละคนได้ตั้งใจศึกษาศิลปวิทยาทั้งในทางคติโลก
และทางคติธรรม จนเรียนรู้ให้เข้าใจ และเรียนทำให้ชำนาญไปพร้อมกัน

(โลกานุศาสนี หน้า 24)

5.3 การสร้างความเพลิดเพลินให้ชีวิต ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้
 ตอนกลับมาเหนื่อยเมื่อยล้า เข้าร่วมไม้ชายนาประหนึ่งสวรรค์
 แก่ห่อข้าวออกวางพลัน ชวนกันนั่งล้อมวงกิน
 น้ำพริกเจือแมงดา แกล้มยอดหัวหวานใจถวิล
 ว่าสวรรค์ในแคว้นแดนดิน คือถิ่นทุ่งทองของไทยเอ๋ย
 (ทุ่งข้าว หน้า 145)

5.4 การมีความหวัง ความถี่ที่พบ 3 ครั้ง ดังนี้
 เดือนยี่สิบธันวาคม โยนชิงช้าชนแออัด
 สาวหนุ่มกำหนดนัด ทัดนาแห่แลหากัน
 เรียมเตร่ตรวจทุกช่อง ไม่เห็นน้องเนื่อเวลจันทร์
 ว่าวันคืนแสน หันเห็นท่าชิงช้าโยน
 (ภาพย์ให้ชมเครื่องควาหวาน และว่าด้วยงานนักขัตฤกษ์ หน้า 20)

จูล่งจึงถามว่า ท่านยังพบนางกำอูหยินนางบิอูหยินทั้งสองบ้างหรือ กันหยงจึงบอกว่า
 บัดนี้ท่านทั้งสองเห็นกองทัพโจโจวจะทันเข้า ก็ลงจากเกวียนอุ้มบุตรหนีปะปนไปกับชาว
 เมืองทั้งปวง ข้าพเจ้าคิดความมาตามไป พอถึงเชิงเขาทหารโจโจวคนหนึ่งเอาทวนแทงถูกข้าพเจ้า
 ตกมาลงแล้วชิงเอาม้าไป ข้าพเจ้าเจ็บลำบากเดินไม่ได้จึงหนีซ่อนอยู่ จูล่งให้ทหารคนหนึ่งลงเสีย
 จากม้าให้อุ้มกันหยงขึ้นขี่มาแล้วจึงบอกว่า ท่านรีบออกไปเถิด ถ้าพบเล่าปี่นายเราจงบอกว่า
 บัดนี้นางกำอูหยินพลัดไปยังหาพบตัวไม่ เราจะสืบเสาะหาได้จงได้จึงจะกลับไป ถ้าเรามีได้
 นางกำอูหยิน แม้จะเป็นตายประการใดก็มีได้คิดชีวิต จูล่งสั่งแล้วก็ความม้าไป

(สามก๊ก หน้า 79)

ชวนคิดชวนไตร่ตรอง
 ตกอับทุกขั้ทั้ขม

นราผอง ณ ยามตรม
 บ ผังจวมเสมอไป

ย่อมมีวันเสื่อมหาย
 จากทุกข์กลับสุขใจ
 มีมืดจึงมีแจ้ง
 มีทุกข์มีอาดูร
 ความหวังดังแสงทอง
 คราเมฆฝนแปรผัน

ประจักษ์สายนิรุณไล
 สว่างจิตเสมอสุริย์
 สว่างแสงและจำรูญ
 ก็ย่อมมีสุขานันท์
 ปรากฏ่องนะพรายพรรณ
 จะโชติหล้าประจักษ์เต็ม

(แสงทองหลังสายฝน หน้า 143)

- 5.5 มีความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ไม่มีปรากฏ
- 5.6 ความเข้าใจในเรื่องความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ ความถี่ที่ปรากฏ 5 ครั้ง

ดังนี้

ตอนใกล้รุ่งฝนว่า มีช้างเผือกตัวหนึ่งเข้ามาในวัด ถลันขึ้นไปบนหอไตร ทางเอาตุ้
 พระไตรปิฎกล้มลงหมดทั้งหอไตร ครั้นตื่นจากจำวัดท่านก็นั่งตรองความฝัน จึงทราบได้โดยตำรา
 ลักษณะลูบีนทำนายแล้วก็สั่งพระที่เฝ้ากุฏิว่า ถ้ามีใครมาหาให้เอาตัวไว้จนพบกับท่านก่อน แล้ว
 ท่านก็ไปฉนั้น ครั้นกลับมาถามพระเฝ้ากุฏิว่ามีใครมาหาหรือเปล่า เรียนว่าไม่มีใครมา ท่านคอย
 อยู่จนเย็นก็ไม่เห็นใครมา จึงได้ถามพระเณรศิษย์ว่า เมื่อคืนนี้ใครแปลกหน้าแปลกตาเข้ามาบ้าง
 หรือเปล่า เด็กวัดคนหนึ่งเรียนว่า มีเด็กแดงโมเข้ามานอนด้วยคนหนึ่ง จึงให้ไปหาตัวมา แล้ว
 พิจารณาตุ้ ท่านก็รู้ว่าจะเป็นเด็กแดงโมนี้เองที่เข้าสู่บิณ

(สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หน้า 7)

ศรีประจันได้ฟังทางหัวเราะ
 เราก็เป็นเพื่อนบ้านกันนานมา
 ถึงยากจนอย่างไรก็ไม่ว่า
 อดล่ำหำมาหากินไป
 ถึงเงินทองเป็นของพ่อแม่ให้
 ตูจะขอถามความท่านยาย

จำเพาะจะมาอ้อมค้อมว่า
 ลูกข้าข้าจะหวังไว้ทำไม
 แต่พร้าขัดหลังมาจะยกให้
 รู้ทำรู้ได้ด้วยง่ายตาย
 ไม่รู้รักษาไว้ก็ฉิบหาย
 ลูกชายนั้นดีหรืออย่างไร

ไม่เล่นเบี้ยกินเหล้าเมากัญชา
จะสูงต่ำดำขาวลักราวใคร

ผืนผ้ามันลอบ้างหรือไม่
ตยังไม่เห็นแก่ตาว่าตามจริง

(ขุนช้างขุนแผน หน้า 36)

มนุษย์มีความเชื่ออยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งสืบมาแต่โบราณนานไกล ว่าคนที่เกิดมาทั้งเด็กและผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชาย ย่อมมีอะไรอยู่อย่างหนึ่งสิงอยู่ในร่างกายมาแต่กำเนิด สิ่งที่ว่านี้ถ้ายังอยู่กับเนื้อกับตัวของผู้นั้น ผู้นั้นก็มีความสุขความสบายไม่ป่วยไข้ได้ทุกข์ ถ้าสิ่งนั้นหนีหายไปจากตัวก็จะทำให้ผู้นั้นเป็นไข้ได้ทุกข์ และอาจถึงแก่ความตายได้ ถ้าสิ่งนั้นไม่กลับคืนมาอยู่ในร่างกาย สิ่งนี้ที่กล่าวนี้ภาษาไทยเรียกว่า ขวัญ

(ขวัญและประเพณีทำขวัญ หน้า 121)

คนโดยมากมีความเชื่อว่าสิ่งมีชีวิตเช่นคน ไม่มีแต่ร่างกายเท่านั้น ยังมีอะไรอีกอย่างหนึ่งสิงอยู่ในร่างกาย แต่มองไม่เห็นว่ามีรูปร่างอย่างไร ที่เรารู้คิดรู้สึกชอบและรู้สึกเป็นอารมณ์ต่าง ๆ ก็ว่าเป็นเพราะเรามีใจเป็นผู้บงการ

(ขวัญและประเพณีทำขวัญ หน้า 123)

เนื้อเย็นจะเป็นซึ่งแม่เรือน
เข้านอกออกในให้ระวัง
อย่าหึงหวงจ้วงจาบประจานเงิน
แม่เลี้ยงมาหวังว่าจะให้ดี

ทำให้เหมือนแม่สอนมาแต่หลัง
ลูกนั่งนอนบ่นแก่สามี
อย่าก่อเกิ่นก่อนผัวไม่พอที่
จงเป็นศรีสวัสดิ์ลู่ทุกเวลา

(ขุนช้างขุนแผน หน้า 49)

วันอันเป็นมงคลนี้ ขอให้มิโชคมิชัย ได้สิ่งของทุกสิ่งทุกอย่างตามประเพณีแต่เดิมมา เขาก็จัดเย็บบายศรีด้วยกลีบดอกไม้อันกลมซ้อนขึ้นถึงยอด พร้อมด้วยเส้นฝ้ายขาวและไหมอยู่ในหลืบเป็นลวดลายอันงดงามกลืนกันอย่างครบถ้วน ดังที่เคยตกแต่งมาแต่เดิม มีทั้งข้าวยาเส้นผ้า ขอขวัญเจ้าทั้งสามสิบสอง จงมาหามาสู่อ่าล่องลอยไปอยู่ป่าทึบไม้หนา ขอขวัญทั้งสามสิบสองอย่าเดินหนี อย่าหนีเข้าไปอยู่ในภูเขา อยู่บนชั้นฟ้าที่มีอยู่ แต่เมฆหมอกขาวเป็นที่ป่า

สูงหน้าทึบ หาคณอยู่ไม่ได้ อย่าไปอยู่เมืองพญานาค หรืออยู่ปากน้ำทั้งหกหรือท้องเกี่ยวไปในทาง
ไม่ควร ขอให้ขวัญมาอยู่กับตัวตน จงมาอยู่บนศีรษะและคิ้วแก้ม อันเคยยิ้มแย้มชื่นชมกัน ขวัญ
เจ้าเอยเมื่อได้ยินเสียงข้าแล้ว ของจรีบเร่งมาโดยเร็ว

(คำเรียกขวัญแบบเมืองเหนือ หน้า 128)

5.7 ความภูมิใจในความเป็นคนในชาตินั้น ๆ ความถี่ที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้
ต่อมาในรัชกาลที่ 3 แห่งนครหนองแล ซึ่งมีพระเจ้าขุนหลวงครองราชย์ พระองค์
เป็นกษัตริย์ทรงนามเลื่องลือ สามารถทั้งในการศึกษาและการปกครอง ได้รวบรวมทกนครอิสระ
เข้าไว้ในพระบรมเดชาภาพ และสถาปนาอาณาจักรไทยเป็นมหารัฐใหม่ โดยให้นามตรงว่าไทย
ตามนามของชาติ ไม่เรียกว่าชาติอ้ายลาวดังที่เคยเรียกมาแต่ก่อน

(โลกานุคาสนิ หน้า 24)

5.8 การปลุกฝังคุณธรรม ความถี่ที่พบ 5 ครั้ง ดังนี้
ความสัตย์นี้จะหมายแต่ว่าจาทันตจริง หรือการรักษาวาจาให้จริงอยู่เท่านั้นหามิได้
ความสัตย์ต้องประกอบพร้อมไปด้วยกาย วาจา ใจ เมื่อรักษาวาจาให้จริงแล้ว ก็ต้องรักษา
กายและใจหรือสรูปเนื้อความก็คือ ต้องรักษาสันดานให้จริงเป็นสัตย์สุจริตอยู่เสมอด้วย จึงจะได้ชื่อ
ว่าสัตย์ธรรมอันประเสริฐ บุคคลที่ตั้งอยู่ในสัตย์ธรรมเป็นผู้ประเสริฐมีสิริมงคลแก่คนและเป็นที่ยิน
ถือเชื่อฟังของผู้อื่น จะประกอบการสิ่งใดก็อาจสำเร็จได้โดยเร็วไม่ขัดขวาง

(ธรรมจริยา หน้า 46)

เมื่ออายุยังอยู่ในปฐมวัย การหมั่นศึกษาก็เป็นความเพียรอันหนึ่งเพราะเป็นโอกาส
ให้กระทำกิจซึ่งเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องกระทำให้ติดต่อไปในภาคหน้า ชาวเราที่ได้เกิดมาเป็น
มนุษย์นี้ก็เป็นลาภอย่างยิ่งแล้ว จึงเราจำเป็นที่จะกระทำตัวเราให้ดี ประพฤติให้ถูกต้องตาม
คลองธรรมจริยาให้เป็นผู้มีประโยชน์แก่โลกและแก่ชาติของเรา มิให้เสียที่ที่ได้เกิดมาเป็นชาติ
ไทยนับถือพระพุทธศาสนา

(ธรรมจริยา หน้า 44)

หอมกลี้มดอกไม้ที่

หอมแต่ตามลมฤา

หอมแห่งกลิ่นกล่าวคือ

หอมสุดหอมสะท้อน

นับถือ

กลับย้อน

ศีลสัตย์ นีนา

ทั่วไกลไกลถึง

(โคลงโลกนิติ หน้า 70)

ในพุทธศาสนา ก็มีข้อตักเตือนให้ภิกษุมีความระมัดระวัง ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของตนให้ดี ให้ระวังด้วยสติสัมปชัญญะ คุณธรรมทั้งสองประการนี้ จะเป็นแหกยามคอยเฝ้ามิให้อารมณ์ภายนอกเข้ามาทำพิษให้แก่ตนได้ ผู้หนึ่งก็จะอยู่อย่างปลอดภัยด้วยประการทั้งปวง คนมีพระปิตทวารห้อยคอจึงต้องปิดไว้อย่างนี้

(คนตื่นพระ หน้า 90)

ถ้าเรามีพระรอดห้อยคอ เราต้องทำตนให้รอดพ้นจากความชั่วร้าย ต้องเดินตามทางศีล สมาธิ ปัญญา อันเป็นทางของความรอดพ้น ความคิด การพูด การกระทำอย่างใดที่หัวใจเราให้ตกต่ำจากระดับของความเป็นมนุษย์ เราไม่ควรให้ความคิด การพูด การกระทำอย่างนั้นมีอำนาจเหนือเราเป็นอันขาด ผู้มีพระรอดก็จะรอดพ้นได้อย่างแท้จริง

(คนตื่นพระ หน้า 89)

5.9 มีความรักในธรรมชาติ และรักษาสีงแวดล้อม ความดีที่พบ 1 ครั้ง ดังนี้

เสนาะเสียงแสนเศร้ายุเหว่าเอ๋ย ไฉนเลยครวญคร่ำร่ำอยู่ได้
หรือใครทำเจ็บช้ำระกำใจ จึงชวนให้โหยอยู่มิรู้แล้ว

ไอ้จวนแจ่งแสงอุษาขึ้นแสงสว่าง พินนางค์เรื่องรองงามผ่องแผ้ว
หยาดน้ำค้างพร่างพรายประกายแพรว เฝียงเง็กแก้วใสสดหมดราติน

ลมเข้าชื่นโชนมาแต่ฟ้าใส ประโลมใจสว่างโคกวิโยคถวิล
แหว่ลำเนียงเสียงวับจับดวงจินตน์ นกสินิลครวญกู่อยู่คับไม้

(โกกิลากัลลัร่ง หน้า 149)

ตารางที่ 11 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1
 มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ที่ปรากฏใน
 หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเอง	1	8.33
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการควบคุมรักษาจิตใจให้สงบ	1	8.33
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความไม่เห็นแก่ตัว	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพในเกียรติและสิทธิของผู้อื่น	-	0.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักและเคารพตนเอง	-	0.00
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ	4	33.34
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผล ในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา	1	8.33
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามารถยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง	2	16.67
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงความอดทน	2	16.67
10. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปฏิบัติตนได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย	-	0.00
11. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก	-	0.00
12. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมองโลกในแง่ดี	-	0.00
13. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องของตน	1	8.33
รวม	12	100.00

จากตารางที่ 11 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1 มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ปรากฏรวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ คิดเป็น ร้อยละ 33.34 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามารถยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง และเนื้อหาที่กล่าวถึงความอดทน คิดเป็นร้อยละ 16.67

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์
ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ที่ปรากฏในหนังสือเรียน
ภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

เนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตากรุณา	6	60.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน	-	0.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจกัน	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเกรงใจ	1	10.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู	3	30.00
รวม	10	100.00

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับลัทธิภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์ใน
เรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ปรากฏรวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุด
คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตากรุณา คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง
ความกตัญญู คิดเป็นร้อยละ 30.00

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์
ในเรื่องของความร่วมมือกันและการไว้วางใจกันที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย
ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามัคคี	4	80.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไว้วางใจกัน	1	20.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเลี้ยสละเพื่อส่วนรวม	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรักชาติ	-	0.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการช่วยเหลือไกล่เกลี่ยคู่กรณีให้ยุติ ความขัดแย้ง	-	0.00
รวม	5	100.00

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์ใน
เรื่องของความร่วมมือ และการไว้วางใจกัน ปรากฏรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ
เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามัคคี คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการ
ไว้วางใจกัน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 14 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์
ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาขัดแย้ง ที่ปรากฏในหนังสือ
เรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความยุติธรรม	-	-
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ที่เท่าเทียมกัน	-	-
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น	-	-
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลต่อบุคคลและบุคคลต่อสังคม	-	-
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาความขัดแย้ง	-	-
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงการชมเชยกัน	2	66.67
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงความปรองดองกัน	-	-
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล	1	33.33
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับฟังผู้อื่น	-	-
รวม	3	100.00

จากตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์ใน
เรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ปรากฏรวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง ที่ปรากฏ
มากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการชมเชยกัน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง
การให้รางวัล คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 15 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5
มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรม
ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา	4	19.05
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยึดมั่นในอุดมคติ	1	4.76
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการสร้างความเพลิดเพลินให้ชีวิต	1	4.76
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมีความหวัง	3	14.29
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม	-	0.00
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจในเรื่องความเชื่อและ ค่านิยมต่าง ๆ	5	23.81
7. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความภูมิใจในความเป็นคนในชาตินั้น	1	4.76
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม	5	23.81
9. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความรักในธรรมชาติและรักษาสสิ่งแวดล้อม	1	4.76
รวม	21	100.00

จากตารางที่ 15 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5 มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรมต่าง ๆ ปรากฏรวมทั้งสิ้น 21 ครั้ง ที่ปรากฏมากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจในเรื่องความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ และ เนื้อหาที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 23.81 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา คิดเป็นร้อยละ 19.05 และเนื้อหาที่กล่าวถึง การมีความหวัง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1
 มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ที่ปรากฏใน
 หนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	จำนวนครั้ง			รวม	ร้อยละ
	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์		
	เล่ม 1	เล่ม 2	เล่ม 3		
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเชื่อมั่นและ เป็นตัวของตัวเอง	2	3	1	6	10.53
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการควบคุมรักษา จิตใจให้สงบ	3	1	1	5	8.77
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความไม่เห็นแก่ตัว	2	2	-	4	7.02
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพใน เกียรติและสิทธิของผู้อื่น	2	-	-	2	3.51
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักและ เคารพตนเอง	3	-	-	3	5.26
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ	9	3	4	16	28.07
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักคิด วิเคราะห์และใช้เหตุผล ในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา	7	1	1	9	15.79
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามารถ ยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง	1	1	2	4	7.02
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงความอดทน	2	2	2	6	10.53
10. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปฏิบัติตน ได้อย่างเสมอต้นเสมอปลาย	1	-	-	1	1.45

ตารางที่ 16 (ต่อ)

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	จำนวนครั้ง			รวม	ร้อยละ
	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์		
	เล่ม 1	เล่ม 2	เล่ม 3		
11. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก	-	-	-	1	1.75
12. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมองโลกในแง่ดี	-	-	-	-	-
13. เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักควบคุมแก้ไขข้อบกพร่องของตน	-	-	1	1	1.75
รวม	32	13	12	57	100.00

จากตารางที่ 16 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 1 มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนทั้ง 3 เล่ม มากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 28.07 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการรู้จักคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการพิจารณาและแก้ไขปัญหา คิดเป็นร้อยละ 15.79 มโนทัศน์ที่ไม่ปรากฏเลย คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นอิสระและกล้าแสดงออก และเนื้อหาที่กล่าวถึงการมองโลกในแง่ดี

ตารางที่ 17 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์
ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ที่ปรากฏในหนังสือเรียน
ภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	จำนวนครั้ง			รวม	ร้อยละ
	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์		
	เล่ม 1	เล่ม 2	เล่ม 3		
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเมตตากรุณา	6	10	6	22	55.00
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็น ครอบครัวเดียวกัน	1	-	-	1	2.50
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจกัน	1	-	-	1	2.50
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเกรงใจ	1	-	1	2	5.00
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู	4	7	3	14	35.00
รวม	13	17	10	40	100.00

จากตารางที่ 17 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 2 มโนทัศน์ในเรื่องของ
ความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน ที่ปรากฏในหนังสือเรียนทั้ง 3 เล่ม มากที่สุด คือ เนื้อหาที่
กล่าวถึงความเมตตากรุณา คิดเป็นร้อยละ 55.00 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความกตัญญู คิด
เป็นร้อยละ 35.00 มโนทัศน์ที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน
และเนื้อหาที่กล่าวถึงความเห็นอกเห็นใจกัน

ตารางที่ 18 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์
ในเรื่องของความร่วมมือกันและการไว้วางใจกันที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย
ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	จำนวนครั้ง			รวม	ร้อยละ
	ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1	ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2	ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3		
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความสามัคคี	3	2	4	9	39.13
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไว้วางใจกัน	1	1	1	3	13.04
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเสียสละ	2	2	-	4	17.39
เพื่อส่วนรวม					
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความรักชาติ	5	-	-	5	21.74
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการช่วยเหลือ ใกล้เคียงคู่กรณีให้ยุติความขัดแย้ง	1	1	-	2	8.70
รวม	12	6	5	23	100.00

จากตารางที่ 18 จะเห็นได้ว่าเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 3 มโนทัศน์ในเรื่องของ
ความร่วมมือกันและกันไว้วางใจกัน ที่ปรากฏในหนังสือเรียนทั้ง 3 เล่ม มากที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าว
ถึงความสามัคคี คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความรักชาติ คิดเป็นร้อยละ
21.74 มโนทัศน์ที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง การช่วยเหลือใกล้เคียงคู่กรณีให้ยุติความ
ขัดแย้ง

ตารางที่ 19 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์
ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาขัดแย้ง ที่ปรากฏในหนังสือ
เรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	จำนวนครั้ง			รวม	ร้อยละ
	ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1	ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 2	ทักษะสัมพันธ์ เล่ม 3		
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงความยุติธรรม	1	-	-	1	4.35
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับศักดิ์ศรีของ ความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน	-	-	-	-	0.00
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการไม่กดขี่ขูดรีด เอาเปรียบผู้อื่น	-	-	-	-	0.00
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจกฎเกณฑ์ ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล และบุคคลต่อสังคม	-	1	-	1	4.35
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหา ความขัดแย้ง	-	-	-	-	0.00
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงการชมเชยกัน	4	2	2	8	34.78
7. เนื้อหาที่กล่าวถึงความปรองดองกัน	2	1	-	2	13.04
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล	4	4	1	9	39.13
9. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับฟังผู้อื่น	1	-	-	1	4.35
รวม	12	8	3	23	100.00

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 4 มโนทัศน์ในเรื่อง การประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ที่ปรากฏในหนังสือเรียนทั้ง 3 เล่ม มากที่สุด คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการให้รางวัล คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการ ชมเชยกัน คิดเป็นร้อยละ 34.78 มโนทัศน์ ที่ไม่มีปรากฏเลยคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการยอมรับรู้ คัดค้านของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน การไม่กดขี่ขูดรีดเอาเปรียบผู้อื่น และการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหา ความขัดแย้ง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 ความถี่และจำนวนร้อยละของเนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5
 มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรม
 ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	จำนวนครั้ง			รวม	ร้อยละ
	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์		
	เล่ม 1	เล่ม 2	เล่ม 3		
1. เนื้อหาที่กล่าวถึงการเคารพและ มีศรัทธาต่อศาสนา	6	6	4	16	28.57
2. เนื้อหาที่กล่าวถึงการยึดมั่นในอุดมคติ	1	-	1	2	3.57
3. เนื้อหาที่กล่าวถึงการสร้างความ ผลิตเพลินให้ชีวิต	5	-	1	6	10.71
4. เนื้อหาที่กล่าวถึงการมีความหวัง	3	-	3	6	10.71
5. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจใน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม	-	2	-	2	3.57
6. เนื้อหาที่กล่าวถึงความเข้าใจใน เรื่องความเชื่อและค่านิยมต่าง ๆ	-	-	5	5	8.93
7. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความภูมิใจ ในความเป็นคนในชาตินั้น	-	-	1	1	1.79
8. เนื้อหาที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม	1	4	5	10	17.86
9. เนื้อหาที่กล่าวถึง ความรักใน ธรรมชาติและรักษาสีงแวดล้อม	4	3	1	8	14.29
รวม	20	15	21	56	100.00

จากตารางที่ 20 เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ ประเด็นที่ 5 มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทาง
ธรรมชาติ ทางภาษา ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือเรียนทั้ง 3 เล่ม มากที่สุดคือ เนื้อหา
ที่กล่าวถึงการเคารพและมีศรัทธาต่อศาสนา คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคือ เนื้อหาที่กล่าวถึง
การปลูกฝังคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 17.86

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 มโนทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์เล่ม 1-3

เนื้อหาเกี่ยวกับสันติภาพ	จำนวนครั้ง			รวม	ร้อยละ
	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์	ทักษะสัมพันธ์		
	เล่ม 1	เล่ม 2	เล่ม 3		
1. มโนทัศน์ในเรื่องเอกลักษณ์ของมนุษย์ ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ	32	13	12	57	28.64
2. มโนทัศน์ในเรื่องของความเป็นเพื่อน ความเห็นอกเห็นใจกัน	13	17	10	40	20.10
3. มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกันและ การไว้วางใจกัน	12	6	5	23	11.56
4. มโนทัศน์ในเรื่องการประนีประนอมและ การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง	12	8	3	23	11.56
5. มโนทัศน์ในเรื่องของความงามตาม ธรรมชาติทางภาษา ศิลป วัฒนธรรมต่าง ๆ	20	15	21	56	28.14
รวม	89	59	51	199	100.00

จากตารางที่ 20 จะเห็นได้ว่า มโนทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดทักษะสัมพันธ์ เล่ม 1-3 ทั้ง 5 ประเด็น มโนทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏมากที่สุด คือ มโนทัศน์ในเรื่องของเอกลักษณ์ของมนุษย์ที่ต้องการความมั่นคงทางจิตใจ คิดเป็นร้อยละ 28.64 รองลงมาคือ มโนทัศน์ในเรื่องของความงามทางธรรมชาติ ทางภาษา ศิลป วัฒนธรรมต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 28.14 และมโนทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพที่ปรากฏน้อยที่สุดคือ มโนทัศน์ในเรื่องของความร่วมมือกัน และการไว้วางใจกัน และมโนทัศน์ในเรื่องการประนีประนอมและการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง คิดเป็นร้อยละ 11.56